

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.410.043.02.2018

st. chor. szt. Paweł Urbański
Komendant
Szkoły Podoficerskiej Wojsk Lądowych
im. gen. bryg. Franciszka Seweryna Włada
w Poznaniu
ul. Wojska Polskiego 86
61-716 Poznań

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/18/069 Szkolenie podoficerów i szeregowych zawodowych w jednostkach szkoleniowych

I.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podoficerska Wojsk Lądowych w Poznaniu im. gen. bryg. Franciszka Seweryna Włada w Poznaniu (dalej: „Szkoła” lub „SPWL”) ul. Wojska Polskiego 86 61-716 Poznań
Kierownik jednostki kontrolowanej	st. chor. szt. Paweł Urbański, Komendant, od 3 sierpnia 2015 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Planowanie potrzeb w zakresie szkolenia. 2. Zabezpieczenie potrzeb szkoleniowych w zakresie kadrowym i infrastruktury szkoleniowej. 3. Realizacja zadań w zakresie szkolenia oraz działalności szkoleniowo-metodycznej. 4. Nadzór i kontrola działalności jednostek szkolnictwa wojskowego.
Okres objęty kontrolą	Lata 2016-2018, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Maciej Kowalski, specjalista k. p., upoważnienie do kontroli nr LPO/14/2019 z 16 stycznia 2019 r. 2. Krzysztof Płoszewski, główny specjalista k. p., upoważnienie do kontroli nr LPO/32/2019 z 12 lutego 2019 r.

(akta kontroli str.1-5)

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą Szkoła prawidłowo wykonywała zadania określone w nadanym jej Statucie, prowadząc działalność szkoleniową na podstawie programów kształcenia. Jednakże NIK zwraca uwagę, że zarówno program kształcenia ogólnego, jak i programy w zakresie kształcenia specjalistycznego kandydatów na podoficerów – z przyczyn niezależnych od Szkoły – wbrew wymogom określonym w § 5 ust. 2 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 sierpnia 2010 r. w sprawie szkół podoficerskich¹ nie zostały opracowane przez Komendanta Szkoły oraz zawierały treści mogące mieć wpływ na utrudnienie osiągnięcia zakładanych w nich celów.

Pomimo niepełnego ukończenia kadry instruktorskiej, niewłaściwego stanu technicznego niektórych wykorzystywanych budynków i ograniczeń lokalowych (w tym zmiana lokalizacji Szkoły i zmniejszenie wykorzystywanej powierzchni bazy) oraz występowania przypadków braku możliwości zapewnienia pełnego zabezpieczenia materiałowo-technicznego zajęć szkoleniowych, Szkoła zapewniała realizację procesu szkolenia pod względem kadrowym oraz w sposób optymalny wykorzystywała dostępną infrastrukturę i wyposażenie.

Szkoła wykonywała zadania szkoleniowe zgodnie z przyjętymi planami zarówno w zakresie czasu szkoleń jak i ich zakresu przedmiotowego, a sposób realizacji zajęć zapewniał osiąganie zakładanych celów.

Prowadzona przez SPWL działalność szkoleniowa w badanym okresie była objęta nadzorem wewnętrznym oraz zewnętrznym realizowanym przez Komendanta Centrum Szkolenia Wojsk Lądowych w Poznaniu (CSWL) jak i inne podmioty uprawnione do wykonywania takich zadań. Nadzór i kontrolę wewnętrzną przeprowadzano zgodnie z planami nadzorów i kontroli. Niepełna realizacja wniosków pokontrolnych dotyczących niedostosowania systemów zabezpieczenia i alarmowych niektórych pomieszczeń do obowiązujących wymogów oraz zniszczenia dokumentów spowodowana była czynnikami niezależnymi od SPWL.

Stwierdzone w toku kontroli NIK przypadki zajęć szkoleniowych, w trakcie których, mimo wcześniejszego zaplanowania, nie wykorzystano środków pozoracji pola walki, spowodowane były brakiem możliwości uzyskania tych środków lub brakiem możliwości ich użycia, co skutkowało ograniczeniem realizmu szkolenia, a w konsekwencji zmniejszeniem jego skuteczności. Należy jednak zaznaczyć, że miały na to wpływ czynniki niezależne od działań podejmowanych przez Szkołę.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Planowanie potrzeb w zakresie szkolenia

1.1. Szkoła prowadziła działalność na podstawie § 2 ust. 2 pkt 1 i ust. 4 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 sierpnia 2010 r. w sprawie szkół podoficerskich⁴, zgodnie ze Statutem⁵, nadanym Szkole rozkazem z dnia 17 czerwca 2016 r. Komendanta CSWL. Według tego Statutu Szkoła była jednostką organizacyjną wykonującą zadania w zakresie kształcenia kandydatów na żołnierzy zawodowych w korpusie podoficerów, prowadzenia kursów kwalifikacyjnych na

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ Dz. U. z 2018 r. poz. 2132 (dalej: rozporządzenie MON w sprawie szkół podoficerskich).

⁵ Poprzedni Statut został nadany Szkole rozkazem Komendanta CSWL z dnia 29 kwietnia 2014 r.

kolejne stopnie etatowe w korpusie podoficerów, kształcenia ochotników w ramach służby przygotowawczej do Narodowych Sił Rezerwowych (dalej: „NSR”) na potrzeby korpusu podoficerów oraz szkolenia żołnierzy rezerwy, zgodnie z zadaniami⁶ określonymi w ww. rozporządzeniu.

W obowiązującym od 17 czerwca 2016 r. Statucie, zawarto zapis o tym, że Szkoła pozostaje na zaopatrzeniu finansowo-logistycznym Wojskowego Oddziału Gospodarczego w Poznaniu i Zegrzu, podczas gdy od połowy 2017 r. zaopatrzenie finansowo-logistyczne Szkoły jest zadaniem wyłącznie 14. Wojskowego Oddziału Gospodarczego w Poznaniu (dalej „14. WOG”). Komendant Szkoły oraz kierujący sekcją logistyki wyjaśnili, że błędny zapis w Statucie został spowodowany omyłką pisarską i aktualnie trwa procedura jego korygowania.

Zgodnie z postanowieniami Statutu, w okresie objętym kontrolą, wewnętrzną strukturę organizacyjną SPWL określał etat, kierowanie działalnością SPWL należało do zadań Komendanta Szkoły, któremu podporządkowano komórki wewnętrzne (w tym sekcje oraz kursy szkoleniowe). Komendant Szkoły podlegał bezpośrednio Komendantowi CSWL. W celu realizacji przedsięwzięć w zakresie szkolenia, Komendant SPWL ustalił⁷ zadania poszczególnych komórek organizacyjnych Szkoły, w tym: sekcji, dowództw, kursów i zespołów.

W okresie objętym kontrolą Szkoła użytkowała obiekty udostępnione przez CSWL oraz Wojskowy Zarząd Infrastruktury w Poznaniu (dalej: WZI), które były zlokalizowane w Poznaniu: do 2017 r. - przy ul. Bukowskiej 34 oraz od połowy 2017 r. - przy ul. Wojska Polskiego 86/90, a także korzystała ze sprzętu wojskowego, środków technicznych i zasobów bibliotecznych udostępnianych przez CSWL.

(akta kontroli str. 6-89, 194-196, 545-560, 500-504, 509-510)

1.2. Wykorzystywane przez Szkołę program kształcenia ogólnego, jak i programy w zakresie kształcenia specjalistycznego kandydatów na podoficerów – z przyczyn niezależnych od Szkoły – wbrew wymogom określonym w § 5 ust. 2 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 sierpnia 2010 r. w sprawie szkół podoficerskich, nie zostały opracowane przez Komendanta Szkoły. Programy kształcenia realizowane w Szkole obejmowały następujące kursy: ogólny kandydatów na podoficerów zawodowych, ogólny kandydatów na podoficerów rezerwy, ogólny kandydatów na podoficerów zawodowych na potrzeby Wojsk Obrony Terytorialnej (dalej „WOT”), ogólny kandydatów na stanowiska zaszeregowane do stopnia etatowego podoficer oraz w pionach funkcjonalnych: dowódczym, zabezpieczenia, sztabowym, szczególnym, ogólny kandydatów na stanowiska zaszeregowane do stopnia etatowego podoficer starszy w pionach funkcjonalnych: dowódczym, zabezpieczenia, sztabowym, szczególnym i za wyjątkiem programu kształcenia ogólnego kandydatów na podoficerów rezerwy w SPWL nie ulegały zmianom w latach 2016-2018. Zmiana programu kształcenia ogólnego kandydatów na podoficerów rezerwy w SPWL nastąpiła na skutek wydłużenia przez Szefa Sztabu Generalnego⁸ czasu trwania szkolenia kursowego w ramach ćwiczeń wojskowych podoficerów rezerwy 2017 r. z 61 do 75 dni.

(akta kontroli str. 90-98, 99-200, 307-343, 1331-1435)

⁶ Zgodnie z § 4 rozporządzenia zadaniem Szkoły jest: (1) kształcenie kandydatów na podoficerów w zakresie wiedzy i umiejętności oraz kwalifikacji instruktorskich wymaganych do objęcia stanowisk służbowych zaszeregowanych do stopnia etatowego kaprała; (2) przygotowanie specjalisty wojskowego posiadającego wiedzę specjalistyczną i umiejętności instruktorskie niezbędne do kierowania żołnierzami na szczeblu drużyny (równorzędny); (3) prowadzenie kursów kwalifikacyjnych dla podoficerów przed mianowaniem ich na kolejne stopnie wojskowe; (4) kształcenie kandydatów na podoficerów służby przygotowawczej.

⁷ Rozkaz Komendanta SPWL do działalności SPWL na rok szkoleniowy 2016 z dnia 21 grudnia 2015 r. i, odpowiednio, na 2017 r. z dnia 21 grudnia 2016 r., na 2018 r. z dnia 20 grudnia 2017 r.

⁸ Pismo Inspektora Szkolenia DG RSZ z dnia 9 grudnia 2016 r.

W celu zbadania treści programów kształcenia w zakresie możliwości osiągnięcia zakładanych w nich celów szkoleniowych oraz oceny przygotowania osób wytypowanych do pełnienia roli instruktorów i wykładowców tych kursów, Dyrektor Delegatury NIK w Poznaniu, na podstawie art. 49 ust. 1 ustawy o NIK, powołał biegłego, który na podstawie analizy czterech programów kształcenia⁹, 26 kart opisu stanowiska służbowego i 30 dokumentów CV żołnierzy realizujących proces kształcenia w SPWL oraz 34 kart opisu stanowiska służbowego i 20 dokumentów CV żołnierzy realizujących proces kształcenia w CSWL, wydał cztery opinie odnoszące się do treści poszczególnych programów oraz do kwalifikacji kadry dydaktycznej realizującej zajęcia w ramach przedmiotowych kursów.

NIK zwraca uwagę, że z opinii biegłego wynika, iż programy szkolenia zawierały w swej treści zapisy utrudniające osiągnięcie zakładanych w nich celów.

Do treści programowych, które w ocenie biegłego ograniczały możliwości opanowania przez kursantów wiedzy i umiejętności zawartych w programach należały m.in.:

1) odnośnie programu kształcenia ogólnego kandydatów na podoficerów zawodowych:

- błędne określenie celu szkolenia w przedmiocie Taktyka, temat 4¹⁰,

2) odnośnie programów specjalistycznych:

- powtórzenie zajęć praktycznych¹¹ - we wszystkich trzech programach kształcenia.

Odnosząc się do ww. błędów zawartych w opiniowanych przez biegłego programach kształcenia specjalistycznego, p.o. Komendanta CSWL zadeklarował podjęcie działań na rzecz skorygowania treści tych programów przez uprawnione do tego organy.

Ponadto Program kształcenia ogólnego kandydatów na podoficerów zawodowych w SPWL został opracowany w Zarządzie Szkolenia P-7 Sztabu Generalnego WP co jest niezgodne z treścią § 5 ust. 2 rozporządzenia MON w sprawie szkół podoficerskich, zgodnie z którym Program kształcenia opracowuje komendant szkoły podoficerskiej w porozumieniu z komendantem właściwego centrum szkolenia. Program ten nie miał ustalonej początkowej daty jego obowiązywania.

Komendant SPWL wyjaśnił, że przedmiotowy program powstał w Zarządzie Szkolenia P-7 Sztabu Generalnego WP, jednak na pierwszej stronie widnieje Komendant SPWL jako ten, który opracował, więc został spełniony wymóg formalny ww. przepisu. Program został zatwierdzony w dniu 30 kwietnia 2013 r., co można przyjąć za początkową datę jego obowiązywania.

(akta kontroli str. 1501-1575)

Opisane wyżej trzy programy kształcenia specjalistycznego kadetów szkoły podoficerskiej, zgodnie z § 5 ust. 2 rozporządzenia MON w sprawie szkół podoficerskich powinny zostać opracowane przez komendanta szkoły podoficerskiej w porozumieniu z komendantami centrów szkolenia. Opiniowane programy kształcenia specjalistycznego w całości opracował Komendant CSWL, gdyż SPWL nie ma specjalistów do opracowania zagadnień specjalistycznych.

⁹ Programy kształcenia: ogólnego kandydatów na podoficerów zawodowych, specjalistycznego dla specjalności 20-B-22 dowódca-pancerna (dowódca załogi czołgu), specjalistycznego dla specjalności 20-B-23 – dowódca-zmechanizowana (dowódca drużyny zmotoryzowanej/ dowódca załogi KTO ROSOMAK), specjalistycznego dla specjalności 20-B-23 – dowódca-zmechanizowana (dowódca drużyny/ działonowy operator BWP-1).

¹⁰ Założono, że słuchacz potrafi przedstawić „Ogólne” zasady prowadzenia działań, zamiast omówić, scharakteryzować i przedstawić – Ogólnie – rodzaje podstawowych działań bojowych.

¹¹ Temat 2. Wykonywanie pojedynczych okopów strzeleckich, 3 godz. zajęcie praktyczne jest powtórzeniem zajęć praktycznych tematu 1. przedmiotu Szkolenie inżynierijno-saperskie etapu szkolenia indywidualnego realizowanego w ramach Programu szkolenia podstawowego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, sygn. Szkol. 814/2009.

Odnosząc się do sposobu przygotowania programów specjalistycznych p.o. Komendanta CSWL podał, że programy zostały (fizycznie) opracowane przez specjalistów CSWL, ale przy pełnej wymianie doświadczeń z kadrą SPWL. Dostęp do treści i możliwości wnoszenia uwag i poprawek do części specjalistycznej miał „zleceniodawca”, w tym wypadku SPWL. Współpraca polegała na wymianie uwag między Wydziałem Dydaktycznym CSWL a Sekcją Szkolenia SPWL. Wynikiem tej współpracy była akceptacja zaproponowanych treści. W drodze legislacyjnej program został zaakceptowany przez SPWL i poddany uzgodnieniom z Szefostwem Oddziału Szkolnictwa Wojskowego. Program (po wprowadzeniu poprawek do przedmiotów: BHP, Kształcenie Obywatelskie, Profilaktyka i Dyscyplina Wojskowa) uzyskał akceptację i pismem DWLąd nr. 20722/13 z 02.08.2013 r. przekazano stosowną informację do CSWL. Program wdrożono do użytku dnia 02.01.2014 r. Należy zauważyć, że zarówno SPWL jak i merytoryczny przełożony – Oddział Szkolnictwa Wojskowego DWL oraz przedstawiciele Szefostw Rodzajów Wojsk nie wnosili żadnych poprawek i zastrzeżeń.

(akta kontroli str. 1576-1667)

Poza tym, w przywołanych wyżej opiniach biegły, potwierdzając spełnianie przez kadrę dydaktyczną realizującą ww. kursy wymogów wynikających z kart opisu stanowiska służbowego, zwrócił uwagę na fakt nieposiadania, poza jednostkowymi przypadkami, przez żołnierzy prowadzących zajęcia dydaktyczne udokumentowanego przygotowania pedagogicznego.

Komendant SPWL wyjaśnił, że kadra realizująca kształcenie i szkolenie w SPWL spełnia wymogi formalne do realizacji zadań na zajmowanych stanowiskach.

Odnosząc się do wskazanych przez biegłego przypadków nieposiadania przez kadrę dydaktyczną realizującą przywołane kursy udokumentowanego przygotowania pedagogicznego, p.o. Komendanta CSWL podał, co następuje:

„Karta Opisu Stanowiska Służbowego jest dokumentem wprowadzonym do użytku służbowego decyzją Ministra Obrony Narodowej z dnia 3 grudnia 2013 r. w sprawie karty opisu stanowiska służbowego (Dz. Urz. MON z 2013 r. poz. 325 z późn. zm.) - wykorzystywanym do efektywnego zarządzania zasobami kadrowymi, w tym w szczególności do planowania, pozyskiwania i właściwego wykorzystania zasobu żołnierzy zawodowych stosownie do potrzeb Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, opracowanym na podstawie wymogów stanowiska etatowego.

W załączniku nr 2 do wskazanej decyzji określono metodykę opracowywania KOSS. i tak – ogólnie przyjętą zasadą jest, że jako kwalifikacje wymagane do spełnienia należy wpisywać w zakresie:

- wykształcenia i innych kwalifikacji - wymagania zgodne z art. 36 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych;
- doświadczenia zawodowego - stanowisko albo grupę/y stanowisk służbowych, których uprzednie zajmowanie będzie czynnikiem decydującym o zdobytym doświadczeniu zawodowym niezbędnym na opisywanym stanowisku;
- umiejętności - cechy, jakie powinien posiadać żołnierz wyznaczany na opisywane stanowisko służbowe. w szczególności wpisać umiejętności związane ze znajomością języków obcych, wykonywaniem szczególnych zadań służbowych, dowodzeniem, pracą sztabową, dydaktyczną, bądź obsługą określonego sprzętu. Wpisać należy również wymagania określone w odrębnych przepisach.

Uszczegółowienie (rozwińnięcie, doprecyzowanie) wymaganych kwalifikacji należy ujmować jako dodatkowe, preferowane, niewymagane do spełnienia, których posiadanie może stanowić decydujący czynnik przeważający za wyznaczeniem konkretnego żołnierza – w przypadku kilku kandydatów.

Odnosząc się do uwag biegłego w zakresie braku wymaganych do spełnienia umiejętności bezpośrednio związanych z nauczaniem, braku zapisu zobowiązującego żołnierza do ukończenia kursu w zakresie przygotowania metodycznego dla dowódców drużyn i plutonów oraz instruktorów jednostek szkolnictwa wojskowego czy posiadania klasy kwalifikacyjnej (dla podoficerów) czy ukończenia pedagogicznego kursu kwalifikacyjnego dla kadry dydaktycznej jednostek szkolnictwa wojskowego (dla oficerów) zauważyć należy, że powyższe wymagania nie zostały ujęte jako wymagane do spełnienia celowo, wskazując je jako preferowane, niewymagane do spełnienia, bowiem w sposób istotny ograniczałyby one katalog osób spośród których można kwalifikować kandydatów na poszczególne stanowiska służbowe. Co więcej – w zakresie konieczności posiadania klasy kwalifikacyjnej wręcz uniemożliwiłoby wyznaczenie na stanowisko żołnierza posiadającego odpowiednie predyspozycje, doświadczenie zawodowe i przygotowanie pedagogiczne, lecz nie posiadającego wymaganej klasy kwalifikacyjnej nie ze swojej winy (np. zmieniającego stanowiska służbowe, a w konsekwencji specjalność wojskową, częściej aniżeli wymagany okres do przystąpienia do egzaminu na tę klasę).

[...] zgodnie z „Zestawieniem studiów podyplomowych i kursów realizowanych w Akademii Wojsk Lądowych” (str. 3, pkt. 16) na kurs przygotowania metodycznego dla dowódców drużyn i plutonów oraz instruktorów jednostek szkolnictwa wojskowego kwalifikuje się „dowódców drużyn i plutonów pododdziałów ogólnowojskowych i rodzajów wojsk oraz żołnierzy zawodowych pełniących obowiązki na stanowisku instruktora w jednostkach szkolnictwa wojskowego”. Powyższe sformułowanie uniemożliwia skierowanie na tę formę doskonalenia zawodowego, np. szeregowego planowanego do wyznaczenia na stanowisko młodszego instruktora, po spełnieniu odrębnych wymagań.

[...] Centrum dokłada wszelkich starań aby właściwie przygotować kadrę do pracy dydaktycznej. Każdego roku kilku żołnierzy kierowanych jest na kursy przygotowania pedagogicznego (kurs przygotowania metodycznego dla dowódców drużyn i plutonów oraz instruktorów jednostek szkolnictwa wojskowego oraz pedagogiczny kurs kwalifikacyjny dla kadry dydaktycznej jednostek szkolnictwa wojskowego).

Na szczególne podkreślenie zasługuje również fakt, że zgodnie z pkt. 13 cytowanej decyzji dowódca jednostki wojskowej lub osoba przez niego upoważniona odpowiada za opracowanie projektów KOSS, natomiast ich akceptacja należy do Dowódcy Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych (pkt. 21 ppkt. 3 w związku z ppkt. 4 przywołanej decyzji).”

(akta kontroli str. 1576-1667)

1.3. Zgodnie z § 9 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 15 września 2014 r. w sprawie nauki żołnierzy zawodowych¹², zgłoszenie kandydatów na naukę organ kierujący na naukę przekazywał drogą służbową nie później niż na 3 miesiące przed planowanym rozpoczęciem nauki do DG RSZ w formie „Planu doskonalenia zawodowego realizowanego w jednostkach szkolnictwa wojskowego podległych DG RSZ”.

SPWL jako jednostka szkolnictwa wojskowego samodzielnie nie zgłaszała potrzeb szkoleniowych, realizując plan doskonalenia zawodowego na dany rok kalendarzowy, plan przeszkolenia kadr rezerwy, szkolenie NSR oraz kandydatów na żołnierzy zawodowych na podstawie odrębnych decyzji, które są opracowywane i zatwierdzane na szczeblu DG RSZ. Rodzaje i liczebność przeprowadzanych w poszczególnych latach kursów szkoleniowych wynikała z kierowanych do

¹² Dz. U. z 2014 r. poz. 1352.

Inspektoratu Szkolenia DG RSZ potrzeb jednostek wojskowych dostosowywanych przez DG RSZ w dokumentacji planistycznej do możliwości szkoleniowych SPWL.

Na etapie planowania szkoleń SPWL otrzymywała wykaz z proponowanymi liczbami osób do przeszkolenia. Szkoła wskazywała liczbę osób, którą może przeszkolić, natomiast ostateczna decyzja należała do DG RSZ.

Kwalifikowanie żołnierzy z korpusu szeregowych zawodowych do udziału w szkoleniach odbywało się w formie egzaminu wstępnego. Szkoła jako jednostka szkolnictwa wojskowego wykonywała również szkolenie dla kandydatów na podoficerów ze środowiska cywilnego na podstawie decyzji DG RSZ w sprawie naboru na dany rok kalendarzowy, określających w sposób szczegółowy zasady, wielkości limitów, terminy oraz sposób naboru.

Zgłoszenie kandydatów na naukę DG RSZ przekazywało Szkole drogą służbową nie później niż na 40 dni kalendarzowych przed planowanym rozpoczęciem nauki w formie „Planu doskonalenia zawodowego realizowanego w jednostkach szkolnictwa wojskowego podległych DG RSZ.” W planach tych określono wielkość limitów, terminy, sposób naboru żołnierzy do jednostek szkolnictwa wojskowego oraz zasady kwalifikowania na poszczególne kursy realizowane przez Szkołę. Imienne zgłaszanie kandydatów na kursy kwalifikacyjne dokonywane było przez dowódców jednostek wojskowych, którym został przydzielony limit miejsc. Jednostki wojskowe i instytucje (organy kierujące na naukę) przesyłały informacje dotyczące potrzeb szkoleniowych, nie później niż 3 miesiące przed planowanym rozpoczęciem nauki do organu kwalifikującego – Zarządu Zasobów Osobowych DG RSZ w celu weryfikacji zgłoszeń i kwalifikacji. DG RSZ sporządzało imienny wykaz żołnierzy zakwalifikowanych na naukę i przekazywało do Komendanta Szkoły. Na kursy przygotowujące szeregowych zawodowych do egzaminu na podoficera liczba kandydatów zgłoszonych przez DG RSZ przekraczała liczbę limitów określonych w planach doskonalenia zawodowego szkolnictwa. Szkoła w celu prawidłowego wypełnienia limitów przeprowadzała egzamin kwalifikacyjny. Kandydaci, którzy uzyskali najlepsze wyniki byli przyjmowani na kurs przygotowujący dla szeregowych zawodowych na pierwszy stopień podoficerski.

W okresie objętym kontrolą na egzaminy przybyło 3.888 kandydatów, z czego zdało egzamin 2.936 osób, tj. 75,5% zdających, a zakwalifikowano na kursy 2.209 żołnierzy, tj. 56,8% zdających i 75,2% spośród osób, które zdały egzamin. Postępowanie kwalifikacyjne realizowane jest etapowo i trwa dla kandydatów na podoficerów ok. 5 dni.

W przypadku kandydatów o określonym profilu (np. muzycy, WOT, pielęgniarstwo) na podoficerów zawodowych, SPWL w oparciu o decyzje Ministra Obrony Narodowej, przeprowadzała postępowanie kwalifikacyjne, a następnie w celu zatwierdzenia i weryfikacji tych postępowań przekazywała wyniki do organów ujętych w przedmiotowych decyzjach. Przykładowo, decyzją nr 135/MON z dnia 4 października 2018 r. Ministra Obrony Narodowej w sprawie naboru kandydatów na żołnierzy zawodowych do SPWL w Poznaniu w 2019 r¹³. szczegółowo określono zasady naboru, ustalając m.in.: kwalifikacje kandydatów, limit miejsc w SPWL (15 miejsc), sposób składania podań, istotne terminy prowadzonego postępowania i udział w nich przedstawicieli¹⁴ DG RSZ.

(akta kontroli str. 346-378, 379-472, 511-512, 561-575)

W okresie objętym kontrolą w Szkole zaplanowano następujące kursy i szkolenia:

¹³ Dz.U. MON z 2018 r., poz. 161.

¹⁴ Ponadto udział w postępowaniu Departamentu Wojskowej Służby Zdrowia oraz Departamentu Kadr DG RSZ.

- w 2016 r. – 22 kursy i szkolenia dla 1.284 uczestników, obejmujące 17.687 godz. szkolenia¹⁵,
- w 2017 r. – 23 kursy i szkolenia dla 1.428 uczestników, obejmujące 18.849 godz. szkolenia¹⁶,
- w 2018 r. – 24 kursy i szkolenia dla 1.424 uczestników, obejmujące 20.192 godz. szkolenia¹⁷.

Na 2019 r. Inspektorat Szkolenia zaplanował zwiększenie w porównaniu z rokiem poprzednim liczby szeregowych do przeszkolenia na kursie dla szeregowych zawodowych do egzaminu na podoficera o 130 osób¹⁸.

Postępowanie rekrutacyjne do SPWL na potrzeby WOT oraz odrębnie na potrzeby grupy osobowej pielęgniarstwa regulowały regulaminy postępowania rekrutacyjnego opracowane przez Komendanta SPWL i zatwierdzone przez Komendanta CSWL.

(akta kontroli str. 202, 273, 327-378, 379-472)

1.4. Zgodnie z rozporządzeniem MON w sprawie szkół podoficerskich, kształcenie kandydatów na podoficerów, a także na kolejne stopnie wojskowe (podoficer, podoficer starszy) było realizowane w dwóch etapach:

- etap I (realizowany w SPWL) – szkolenie podstawowe i/lub kształcenie ogólne;
- etap II (realizowany w centrach szkolenia) – kształcenie specjalistyczne.

Wyjątkiem był Kurs Muzyków Orkiestr Wojskowych, który całe szkolenie realizuje w SPWL.

Pomimo kierowania słuchaczy na II etap kształcenia do różnych centrów szkolenia, Szkoła pozostawała odpowiedzialna za żołnierzy podlegających kształceniu specjalistycznemu i realizowała zadania związane z obsługą administracyjną ww. etapu kształcenia poprzez:

- szczegółowe planowanie terminów przedsięwzięć dotyczących przebiegu okresu kształcenia specjalistycznego oraz przesyłanie pism zawierających ww. informacje do centrów szkolenia,
- przygotowanie list słuchaczy (zgodnie ze specjalnością wojskową) oraz przesłanie ich do Inspektora Szkolenia DG RSZ, a w przypadku żołnierzy niezawodowych do centrów szkolenia realizujących kształcenie specjalistyczne,
- wystąpienie do Sądu Okręgowego o dokonanie sprawdzenia w Krajowym Rejestrze Karnym Ministerstwa Sprawiedliwości słuchaczy (żołnierzy niezawodowych) planowanych do mianowania na kolejny stopień wojskowy,
- ustalenie terminu i miejsca realizacji praktyk dowódczych, podział słuchaczy na praktyki oraz przesłanie do wytypowanych jednostek wojskowych oraz centrów

¹⁵ W tym: 14 kursów kwalifikacyjnych dla podoficerów przed mianowaniem ich na kolejne stopnie wojskowe kursy dla 454 uczestników, 3 ogólnie kursy kwalifikacyjne dla szeregowych zawodowych przed egzaminem na podoficera kursów kwalifikacyjnych dla podoficerów przed mianowaniem ich na kolejne stopnie wojskowe dla 630 uczestników, 2 kursy na potrzeby NSR – służba przygotowawcza do NSR dla 50 uczestników, 2 szkolenia rezerw osobowych dla 133 uczestników, 1 szkolenie podstawowe/ogólne kandydatów na żołnierzy zawodowych (podchorąży, kadet) dla 17 uczestników (muzycy).

¹⁶ W tym: 15 kursów kwalifikacyjnych dla podoficerów przed mianowaniem ich na kolejne stopnie wojskowe kursy dla 593 uczestników, 3 ogólnie kursy kwalifikacyjne dla szeregowych zawodowych przed egzaminem na podoficera kursów kwalifikacyjnych dla podoficerów przed mianowaniem ich na kolejne stopnie wojskowe dla 630 uczestników, 2 kursy na potrzeby NSR – służba przygotowawcza do NSR dla 50 uczestników, 2 szkolenia rezerw osobowych dla 140 uczestników, 1 szkolenie podstawowe/ogólne kandydatów na żołnierzy zawodowych (podchorąży, kadet) dla 15 uczestników (muzycy).

¹⁷ W tym: 15 kursów kwalifikacyjnych dla podoficerów przed mianowaniem ich na kolejne stopnie wojskowe kursy dla 598 uczestników, 3 ogólnie kursy kwalifikacyjne dla szeregowych zawodowych przed egzaminem na podoficera kursów kwalifikacyjnych dla podoficerów przed mianowaniem ich na kolejne stopnie wojskowe dla 633 uczestników, 2 kursy na potrzeby NSR – służba przygotowawcza do NSR dla 50 uczestników, 2 szkolenia rezerw osobowych dla 130 uczestników, 1 szkolenie podstawowe/ogólne kandydatów na żołnierzy zawodowych (podchorąży, kadet) dla 63 uczestników (muzycy i WOT).

¹⁸ Według „Planu doskonalenia zawodowego realizowanego szkolnictwa wojskowego podległych Dowódcy Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych w 2019 r.” z dnia 18 września 2018 r. zaplanowano 3 terminy szkolenia szeregowych na kursie dla szeregowych zawodowych do egzaminu na podoficera, których na pierwszych i trzecim terminie liczba szkolonych będzie wynosiła po 200 osób (w roku poprzednim po 210 osób), natomiast w drugim terminie liczba szkolonych została zaplanowana na 350 osób.

szkolenia list uczestników, wytycznych do praktyk dowódczych¹⁹ oraz harmonogramu realizacji praktyk dowódczych,

- kontrolę realizacji praktyk dowódczych w kilku wybranych jednostkach wojskowych (realizuje wyznaczona kadra SPWL) w tym: przesłanie informacji dotyczącej przedmiotowej kontroli do wybranych jednostek wojskowych, kontrola praktyk, sporządzenie meldunków z przeprowadzonej kontroli praktyk. Szkoła nie gromadziła danych liczbowych w tym zakresie,
- przeprowadzenie egzaminu na podoficera (końcowego) w centrach szkolenia realizujących kształcenie specjalistyczne, w tym: wystąpienie do Inspektora Szkolenia DG RSZ o wyznaczenie przedstawicieli jednostek wojskowych do składu komisji egzaminacyjnej, wystąpienie do centrów szkolenia o zabezpieczenie przedmiotowego egzaminu pod względem sprzętowym oraz obiektowym, a także wyznaczenie specjalistów do składu komisji egzaminacyjnej, wykonanie dokumentacji egzaminacyjnej (plan egzaminu, testy, listy egzaminacyjne itp.), przesłanie planów egzaminu do centrów szkolenia, przeprowadzenie egzaminu w centrach szkolenia, sporządzenie protokołów z przebiegu egzaminów.

W okresie kształcenia specjalistycznego SPWL odpowiadała za żołnierzy (dotyczy kursu kandydatów na podoficerów z korpusu szeregowych zawodowych) skierowanych na szkolenie specjalistyczne do centrów szkolenia - zgodnie ze specjalnością wojskową, którzy okres kształcenia ogólnego realizowali poza SPWL (w Szkole Podoficerskiej Sił Powietrznych w Dęblinie, kursach zamiejscowych realizowanych w oparciu o inne jednostki szkolnictwa wojskowego²⁰). W poszczególnych latach liczby ww. żołnierzy przedstawiały się następująco: w 2016 r. – 214, w 2017 r. – 592, w 2018 r. – 391.

(akta kontroli str. 276 a, b, c)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Szkoła prowadziła działalność zgodnie z nadanym jej Statutem w zakresie kształcenia kandydatów na żołnierzy zawodowych w korpusie podoficerów, kursy kwalifikacyjne na kolejne stopnie etatowe w korpusie podoficerów, kształcenie ochotników w ramach służby przygotowawczej do NSR na potrzeby korpusu podoficerów oraz szkolenia żołnierzy rezerwy. Planowanie potrzeb szkoleniowych przebiegało prawidłowo. NIK zwraca uwagę, że z opinii powołanego w toku kontroli biegłego wynika, iż programy szkolenia zawierały w swej treści zapisy utrudniające osiągnięcie zakładanych w nich celów. Ponadto, zarówno program kształcenia ogólnego, jak i programy w zakresie kształcenia specjalistycznego kandydatów na podoficerów – z przyczyn niezależnych od Szkoły – wbrew wymogom określonym w § 5 ust. 2 rozporządzenia w sprawie szkół podoficerskich - nie zostały opracowane przez Komendanta Szkoły. W okresie objętym kontrolą w Szkole liczba zaplanowanych godzin kursów i szkoleń wzrosła o ponad 14 % (z 17.687 godz. w 2016 r. do 18,849 godz. w 2018 r.), a na 2019 r. zaplanowano dalszy ich wzrost o ok. 10%.

¹⁹ Dzienniczek praktyk opracowany przez Szkołę.

²⁰ Jednostki szkolnictwa wojskowego – CSŁil tj. Centrum Szkolenia Łączności i Informatyki w Zegrzu, CSL, tj. Centrum Szkolenia Logistyki w Grudziądzu, CSSP, tj. Centrum Szkolenia Wojsk Inżynierskich i Chemicznych we Wrocławiu.

2. Zabezpieczenie potrzeb szkoleniowych w zakresie kadrowym i infrastruktury szkoleniowej

Opis stanu faktycznego

2.1. Zagadnienia dotyczące działalności organizacyjno-etatowej zostały uregulowane rozkazem Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego z dnia 12 listopada 2010 r. w sprawie wprowadzenia etatu²¹ SPWL. Stan ewidencyjny instruktorów zgodnie z etatem powinien wynosić 53 osoby, tymczasem faktyczny stan ewidencyjny wyniósł na koniec 2016 r. - 46 osób, tj. 87% ukończenia i odpowiednio na koniec 2017 r. - 47 osób, tj. 89% i na koniec 2018 r. - 49 osób, tj. 92%. Braki kadrowe na stanowiskach instruktorów dotyczyły głównie specjalności związanych ze szkoleniem w zakresie łączności i informatyki oraz szkolenia medycznego. Pomimo tych braków wszystkie zaplanowane zajęcia odbyły się. W celu zapewnienia wystarczającego ukończenia kadry instruktorskiej SPWL Komendant Szkoły aktualizował informacje o wolnych stanowiskach na stronie internetowej Szkoły, wysyłał wykazy wakujących stanowisk w Szkole do innych jednostek wojskowych w Polsce, a Kierownik Sekcji Personalnej Szkoły prowadził rozmowy ze słuchaczami odbywającymi szkolenie w Szkole.

Szkoła zabezpieczała prawidłowy przebieg szkolenia poprzez kierowanie odpowiednich instruktorów do wykonywania zadań w SPWL w zespole taktyki oraz łączności z innych jednostek wojskowych (poprzez właściwych dowódców). W tym celu do SPWL z innych jednostek skierowano w 2016 r. - 6 instruktorów na okres od 0,5 do 3 miesięcy (łącznie ok. 11,5 miesiąca), 2017 r. - 18 instruktorów na okres od 0,2 do 3 miesięcy (łącznie ok. 15,5 miesiąca) i w 2018 r. - 9 instruktorów na okres od 0,1 do 3 miesięcy (łącznie ok. 9,2 miesiąca). W ocenie Kierownika Sekcji Logistyki czasowe oddelegowywanie instruktorów z innych jednostek wojskowych było koniecznością w celu uzupełnienia kadry szkoleniowej, ale stwarzało też problemy związane ze specyfiką szkolenia w Szkole. Taki system, mimo że był bardziej pracochłonny nie powodował zwiększenia efektywności szkolenia, a jedynie pozwalał na prawidłowe realizowanie procesu kształcenia.

W latach 2016-2018 Szkoła zatrudniała na potrzeby szkolenia pracowników cywilnych (wykładowcy cywilnych szkół muzycznych) w wymiarze 6 etatów na podstawie umów o dzieło w ramach Kursu Muzyków Orkiestr Wojskowych²². Pozostali instruktorzy byli pracownikami Szkoły.

Pracownicy Szkoły zatrudnieni na etatach instruktorów²³ spełniali wymogi niezbędne do zajmowanego stanowiska, tzn. posiadali: co najmniej średnie wykształcenie, ukończony kurs kwalifikacyjny (wymóg ten nie dotyczył 7 młodszych instruktorów) oraz wymaganą specjalność wojskową. Ponadto jeden instruktor posiadał dodatkowe wykształcenie specjalistyczne ratownika, czterech instruktorów posiadało przygotowanie pedagogiczne i wykształcenie w zakresie wychowania fizycznego, a jeden instruktor ukończył wcześniej kurs kadrowy dla podoficerów.

W kadrze instruktorskiej SPWL dominowali pracownicy w wieku od 36 do 50 lat (od 72% w 2016 r. do 84% w 2017 r.), ze stażem pracy w służbie wojskowej powyżej 11 lat²⁴. Staż służby wojskowej kadry instruktorskiej (żołnierze zawodowi) na stanowiskach instruktorów w Szkole powyżej 3 lat wynosił od 57% w 2016 r. do 67% w 2018 r.

²¹ Dokument określający cechy i charakterystykę jednostki (komórki) organizacyjnej, jej wewnętrzną strukturę organizacyjną, liczbę, rodzaje i rangę wszystkich stanowisk służbowych ujętych w tym dokumencie oraz liczbę i rodzaje uzbrojenia, sprzętu wojskowego, środków transportu i innego wyposażenia należnego jednostce.

²² Proces doboru kadry dydaktycznej w tym zakresie nadzoruje Departament Edukacji, Kultury i Dziedzictwa, a umowy pomiędzy kadrą dydaktyczną zawierane są z Wojskowym Oddziałem Gospodarczym w Poznaniu.

²³ Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r.

²⁴ Instruktorzy ze stażem pracy w służbie wojskowej powyżej 11 lat stanowili w 2016 r. - 85% kadry, a w latach 2017-2018 - 96% kadry.

W okresie objętym kontrolą, 16 instruktorów Szkoły posiadało doświadczenie pozyskane w wyniku udziału w misjach wojskowych (na dzień 31 grudnia 2016 r. – 15 instruktorów, na dzień 31 grudnia 2017 r. – 15 instruktorów, a na dzień 31 grudnia 2018 r. – 16 instruktorów). W planach szkolenia przewidziano przekazywanie szkolonym praktycznej wiedzy dotyczącej bieżąco prowadzonych działań bojowych oraz misji stabilizacyjnych. Dla jednej grupy przewidziano następującą liczbę godzin: (1) kształcenia ogólnego kandydatów na podoficerów zawodowych w szkole podoficerskiej wojsk lądowych – 62 godziny, (2) kształcenia ogólnego kandydatów na podoficerów rezerwy w szkole podoficerskiej wojsk lądowych - 50 godzin, (3) kształcenia ogólnego kandydatów na podoficerów zawodowych na potrzeby WOT – 70 godzin, (4) kształcenia ogólnego kursu kwalifikacyjnego kandydatów na stanowiska zaszeregowane do stopnia etatowego podoficer w pionach funkcjonalnych – 25 godzin, (5) program kształcenia ogólnego kursu kwalifikacyjnego kandydatów na stanowiska zaszeregowane do stopnia etatowego podoficer starszy – 3 godziny. W okresie objętym kontrolą w Szkole nie zatrudniano emerytowanych instruktorów.

(akta kontroli str. 204-228, 508)

Komendant podejmował następujące działania w zakresie uzupełniania wolnych stanowisk: zamieszczanie aktualizowanej informacji o wolnych stanowiskach na stronie internetowej Szkoły, prowadzenie nieformalnych rozmów przez kierownika sekcji personalnej z grupami słuchaczy odbywającymi szkolenie w Szkole, kierowanie pism informacyjnych do innych jednostek wojskowych i Wojskowej Komendy Uzupelnień w Poznaniu o wolnych stanowiskach. Spośród trzech instruktorów zatrudnionych w Szkole w latach 2017-2018²⁵, dwóch zainteresowanych uzyskało informację o wakacie ze strony internetowej Szkoły, a jedna osoba wcześniej była czasowo oddelegowana z jednostki macierzystej do Szkoły celem wsparcia procesu szkolenia i dowodzenia.

(akta kontroli str. 223-228, 507)

2.2. Szkoła użytkowała budynki na podstawie rozkazów Dowódcy Garnizonu oraz rozkazów Komendanta CSWL w sprawie organizacji i funkcjonowania. Administratorem zajmowanych przez SPWL budynków jest 14. WOG, a głównym użytkownikiem jest CSWL. SPWL korzystała z pomieszczeń służbowych wydzielonych przez głównego użytkownika CSWL²⁶. Dodatkowo w czasie realizacji inwestycji i remontów, SPWL w ramach użyczenia korzystała z pomieszczeń CSWL. W latach 2016-2018 stan użytkowania nieruchomości wykorzystywanych przez SPWL ulegał zmianom. Do połowy 2017 r. nieruchomości SPWL mieściły się w kompleksie budynków położonych przy ul. Bukowskiej w Poznaniu, a od drugiej połowy 2017 r. przy ul. Wojska Polskiego w Poznaniu²⁷. W okresie objętym kontrolą powierzchnia użytkowa budynków dla potrzeb Szkoły uległa zmniejszeniu z 8.096 m² do 5.737 m², tj. o 29% i odpowiednio powierzchnia biurowa z 2.002 m² do 1.127 m², tj. o 44%, powierzchnia szkoleniowa zmniejszyła się z 3.009 m² do 860 m², tj. o 71%, powierzchnia izb żołnierskich z 2.960 m² do 2.466 m² tj. o 17%, powierzchnia magazynowa z 1.128 m² do 1.086 m², tj. o 4%, wzrosła powierzchnia koszarowa z 3.764 m² do 4.000 m² tj. o 6%. Liczba budynków, w których SPWL prowadziła działalność, stale ulega zmianom²⁸.

²⁵ W trzech postępowaniach kwalifikacyjnych.

²⁶ Wg danych WOG powierzchnia użytkowa dla CSWL uległa zmniejszeniu z 25.990 m² do 13.397 m², tj. o 48%, powierzchnia biurowa wzrosła z 1.034 m² do 1.084 m², tj. o 5%, powierzchnia szkoleniowa zmniejszyła się z 4.714 m² do 1.221 m², tj. o 74% i odpowiednio powierzchnia koszarowa z 7.853 m² do 5.985 m² tj. o 24%, powierzchnia izb żołnierskich z 4.980 m² do 3.317 m² tj. o 33%.

²⁷ Rozkaz nr 717 Dowódcy Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych z dnia 31 grudnia 2014 r.

²⁸ W 2016 r. oraz do połowy 2017 r. budynki były zajmowane przez SPWL całkowicie. Od połowy 2017 r. pomieszczenia w dwóch budynkach były zajmowane przez SPWL całkowicie, a w pozostałych budynkach głównym użytkownikiem było CSWL.

Szkoła Podoficerska w poszczególnych latach kontrolowanego okresu użytkowała budynki, których stan techniczny był zróżnicowany. SPWL otrzymywała w użytkowanie budynki lub pomieszczenia przeznaczone do remontu lub modernizacji. Pierwszym użytkowanym przez SPWL budynkiem spełniającym jej wymogi użytkowe (również w zakresie bezpieczeństwa) był od 1 grudnia 2016 r. budynek nr 11 o przeznaczeniu koszarowo-szkoleniowym²⁹ o powierzchni 1.364,8 m². Kolejnym takim budynkiem był budynek koszarowy nr 8³⁰ o powierzchni całkowitej 4.453,8 m². Książki obiektu budowlanego dla wszystkich obiektów budowlanych użytkowanych przez SPWL były prowadzone przez 14. WOG. Książki te były prowadzone na bieżąco, a budynki były poddawane kontrolom okresowym z wymaganą częstotliwością i zakresem³¹.

(akta kontroli str. 250-252, 545-560)

Prowadzone przez inspektora Szkoły ds. BHP kontrole przestrzegania zasad i przepisów BHP oraz oceny warunków sanitarno-higienicznych³² w pododdziałach Szkoły wskazywały na liczne mankamenty użytkowanych przez Szkołę pomieszczeń powstałe na skutek intensywnej eksploatacji. Polegały one m.in. na:

- uszkodzeniu ścian i sufitów zalewanych wodą z wyższej kondygnacji,
- wybrzuszeniu się tynku i ubytkach farby w salach żołnierskich,
- nieszczelnościach okien,
- awariach instalacji centralnego ogrzewania uniemożliwiających regulację temperatury,
- nieodpowiednim³³ oświetleniu sufitowym niektórych pomieszczeń biurowych,
- niedostosowaniu instalacji elektrycznej do potrzeb stanowiska pracy³⁴,
- zużyciu foteli do pracy na stanowiskach komputerowych,
- braku osłon w oprawach oświetleniowych,
- niedostosowaniu kolorów ścian do pracy z tablicą planowania³⁵,
- nadmiernej emisji promieni słonecznych do niektórych pomieszczeń biurowych na skutek braku folii na szybach zmniejszających ich promieniowanie (zgodnie z wymaganiami rozporządzenia ministra pracy i polityki socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy³⁶).

Ponadto w trakcie tych kontroli stwierdzano w pomieszczeniach, gdzie w pobliżu wykonywano prace remontowe, nadmierny hałas i wibracje oraz występowanie w powietrzu wysokich stężeń kurzu i pyłu. O ustaleniach tych był informowany Komendant Szkoły, który podejmował działania w celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości poprzez kierowanie odpowiednich wniosków do 14. WOG o ich usunięcie oraz w celu zmniejszenia niekorzystnego oddziaływania prowadzonych remontów na użytkowników wykorzystywanych przez Szkołę budynków.

(akta kontroli str. 473-499)

²⁹ Był to budynek oznaczony nr 11 o powierzchni łącznej 1.364,8 m², przeznaczony do szkolenia m. in. Muzyków, w którym zlokalizowano także pomieszczenia koszarowe.

³⁰ Był to budynek oznaczony nr 8 o powierzchni łącznej 4.453,8 m², który spełniał wymogi bezpieczeństwa po zainstalowaniu kłap oddymiających drogi ewakuacyjne (od 09.05.2017 r. - 50% budynku, a od 02.08.2017r. cały budynek), w którym zlokalizowano pomieszczenia koszarowe.

³¹ Obowiązki w zakresie utrzymania obiektów budowlanych zostały szczegółowo określone w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2018 r. poz. 1202 ze zm.). Sposób prowadzenia oraz wzór książki obiektu budowlanego określono w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego (Dz. U. Nr 120, poz. 1134).

³² Kontrole te dotyczyły sprawdzenia dokumentacji BHP dowódców kursów, wyposażenia apteczek, stanu higienicznego izb żołnierskich.

³³ Niezgodności z polską normą oświetleniową PN-EN 12464-1:2004: „Światło i oświetlenie. Oświetlenie miejsc pracy. Część 1: Miejsca pracy we wnętrzach”.

³⁴ Gniazdzka elektryczne występowały w bliskości osoby pracującej, co mogło powodować sytuację zagrożenia zdarzeniem wypadkowym.

³⁵ Specyfika pracy w pomieszczeniu wymaga kontrastu pomiędzy „tablicą planowania” a resztą ścian kancelarii.

³⁶ Dz.U z 2003 r. poz. 1650 ze zm.

Sekcja szkolenia Szkoły dysponowała wyposażeniem multimedialnym takim jak: komputery, projektory multimedialne, ekrany projekcyjne, tablice, tablice interaktywne, stół taktyczny, fantomy, zestawy imitacji. Zawieszane na ścianach sal wykładowych tablice poglądowo-tematyczne mają ułatwiać instruktorom szkolenie teoretyczne. Część sprzętu szkoleniowego przy ul. Wojska Polskiego (m.in. wyposażenie sali komputerowej), z uwagi na brak odpowiedniej liczby sal wykładowych, była umieszczona w pomieszczeniu gospodarczym i nie była wykorzystywana. Kierujący zespołem logistyki w wyjaśnieniu, podał, że jest to spowodowane brakiem sal wykładowych i przygotowaniem się do zaprzestania wykorzystywania zajmowanego przez Szkołę budynku nr 22³⁷. W ocenie składającego wyjaśnienia, w pokojach instruktorów SPWL panowało duże zatłoczenie, co spowodowane było małą powierzchnią pomieszczeń i dużą liczbą użytkowników. Stwarzało to ryzyko naruszenia przepisów rozporządzenia ministra pracy i polityki socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy³⁸. Obecny stan związany jest z licznymi remontami i inwestycjami prowadzonymi na terenie kompleksu wojskowego.

Od 2016 r. SPWL dysponuje specjalistycznymi salami treningowo szkoleniowymi zaprojektowanymi do ćwiczeń dla muzyków orkiestr wojskowych.

Pomieszczenia szkoleniowe SPWL dla instruktorów w budynku nr 21³⁹ przy ul. Wojska Polskiego wyposażone były w biurka, szafy dla sprzętu dydaktycznego i na ubrania. Pokoje o powierzchni od 16 do 21 m² i były przeznaczone dla 3 instruktorów (na jedno pomieszczenie). Kierujący sekcją logistyki Szkoły wyjaśnił, że „budynek nr 21 przeznaczony jest do remontu, który ma się rozpocząć w listopadzie 2019 r. Obecny rozkład pokoi dla instruktorów oraz sal wykładowych w budynku nr 21 ma charakter tymczasowy.”

Do realizacji szkolenia teoretycznego SPWL w Poznaniu przy ul. Bukowskiej (do połowy 2017 r.) dysponowała ponad 20 salami wykładowymi (o zróżnicowanej pojemności od 30-50 osób) salą komputerową oraz 4 aulami audytorijnymi w budynku szkoleniowym nr 28 posiadające od 80 do 100 miejsc (sale A.5, A.13, A.108, A.122).

Od połowy 2017 r. do realizacji szkolenia teoretycznego przy ulicy Wojska Polskiego Szkole przydzielono 10 sal wykładowych mieszczących się w budynku nr 21 na parterze⁴⁰. W ocenie instruktorów Szkoły, z uwagi na łączną liczbę użytkowników, obciążenie wykorzystywanych przez SPWL szkoleniowych obiektów sportowych było bardzo duże i przez to mało wydolne. W opinii kierownika sekcji szkolenia Szkoły „z uwagi na łączną ilość użytkowników obciążenie obiektów dydaktycznych jest bardzo duże a planowanie zajęć przy tak ograniczonym potencjale praktycznie rujnuje proces planowania, który rozpoczyna się z dwumiesięcznym wyprzedzeniem. Liczba szkolonych w latach 2016-2018 wynosiła ok. 1.500 osób rocznie, a liczba godzin szkoleniowych wzrosła z 19.668 godz. w 2016 r. do 20.058 godz. w 2018 r. Planowanie zajęć w salach wykładowych mogących pomieścić więcej szkolonych (np. od 50 do 100 miejsc) było korzystniejsze dla procesu kształcenia i wykorzystania instruktorów, niż korzystanie z sal o pojemności od 27 do 30 osób. Zastosowanie pewnych rozwiązań takich jak szkolenie elearningowe dla kursów kwalifikacyjnych, dla których część godzin zajęć teoretycznych (w wymiarze

³⁷ Zgodnie z planem budynek ten ma być przekazany pod inwestycję remontową 1 stycznia 2020 r.

³⁸ Dz.U. z 2003 r. poz. 1650. Zgodnie z § 19 ust. 2 przywołanego rozporządzenia na każdego z pracowników jednocześnie zatrudnionych w pomieszczeniach stałej pracy powinno przypadać co najmniej 13 m³ wolnej objętości pomieszczenia oraz co najmniej 2 m² wolnej powierzchni podłogi (nie zajętej przez urządzenia techniczne, sprzęt itp.). Wymagana wysokość pomieszczenia biurowego wynosi 3 m. i może być zmniejszona do 2,5 m w świetle jeżeli w pomieszczeniu zatrudnionych jest nie więcej niż 4 pracowników, a na każdego z nich przypada co najmniej po 15 m³ wolnej objętości pomieszczenia.

³⁹ W budynku tym na parterze (jedno piętro) było 10 sal i 10 kancelarii dla instruktorów.

⁴⁰ 6 sal o pojemności maks. 30 osób, 2 sale o pojemności 27 osób, 1 salę ze stołem taktycznym na 27 osób, 1 salę podestową wyposażoną w krzesła z pulpitem na 49 osób.

44 godz. - kurs dla podoficerów starszych oraz 48 godz. - kurs dla podoficerów) zmniejsza obciążenie sal wykładowych o ok. 1.200 godz. w skali roku. [...]. Przy opracowywaniu programów szkolenia zakłada się, że szkolenie realizowane jest od poniedziałku do piątku w wymiarze 6 do 7 godzin lekcyjnych. Zajęcia powinny odbywać się zatem od godz. 8³⁰ do ok. godz. 14⁰⁰. Obecne realia funkcjonowania SPWL powodują, że zajęcia dydaktyczne realizowane są często w godzinach popołudniowych. [...] Zależność pomiędzy salami dysponowanymi do zajęć teoretycznych, a ilościami grup szkoleniowych pozostaje ciągle istotnym wyzwaniem i głównym wyznacznikiem narzucającym ograniczenia w procesie planowania zajęć. Dzieje się tak dlatego, że główny wysiłek szkoleniowy skierowany jest na szkolenie i kształcenie kandydatów na podoficerów spośród korpusu szeregowych zawodowych, szkolenie służby kandydackiej oraz szkolenie na potrzeby rezerw osobowych. W ramach realizacji tych kursów przygotowanie teoretyczne jest bardzo ważną składową procesu i realizowane jest z oczywistych względów w pierwszych tygodniach kursu. Wniosek jest oczywisty. Obecne planowanie zajęć wymusza wprowadzanie niemalże całodziennego systemu szkoleniowego do którego struktura organizacyjna Szkoły jest niedostosowana.”

(akta kontroli str. 505 - 505a, 545-560)

2.3. SPWL podczas przeprowadzania kontroli korzystała z infrastruktury szkoleniowej będącej głównie w dyspozycji CSWL. Do połowy 2017 r. Szkoła dysponowała następującą infrastrukturą szkoleniową w Poznaniu przy ul. Bukowskiej: basenem, halą sportową, boiskiem sportowym, strzelnicą tunelową 25-metrową, ośrodkiem szkolenia fizycznego i placem treningów musztry, które w 90% były wykorzystywane przez Szkołę oraz Ośrodkiem Szkolenia Poligonowego Biedrusko (dalej: „OSP”)⁴¹.

Od połowy 2017 r. Szkoła wykorzystuje następujące obiekty w Poznaniu przy ul. Wojska Polskiego: halę sportową, boisko sportowe, strzelnicę tunelową 100-metrową, System Szkolno Treningowy Śnieżnik (dalej „SST Śnieżnik”), plac treningów ogniowych, które były w dyspozycji Szkoły w ok. 50% (w pozostałych 50% obiekty te były wykorzystywane przez CSWL) oraz OSP.

Zdaniem kierownika sekcji szkolenia Szkoły „z uwagi na dużą liczbę użytkowników obciążenie obiektów szkoleniowych wydatnie się zwiększyło i stało się mniej wydolne. Obiekty w 2018 r. muszą obsługiwać uczestników kursów CSWL oraz SPWL, gdy tymczasem w 2016 r. były przeznaczone do działalności prowadzonej przede wszystkim przez SPWL. Obiekty szkoleniowe przeznaczone są również do zabezpieczenia przedsięwzięć szkoleniowych i metodycznych prowadzonych w ramach szkolenia uzupełniającego kadry, zatem aby realizować w pełni ten obszar działalności służbowej, przedsięwzięcia te również mają znaczący wpływ na planowanie i użytkowanie tych obiektów. Należy pamiętać, że inne zadania poprzedzające jak i kończące proces szkolenia (egzaminacje wstępne, egzaminacje końcowe oraz organizowanie uroczystości wręczania świadectw czy mianowania na pierwszy stopień podoficerski) wymagają wykorzystania tej samej infrastruktury w czasie gdy realizowane jest szkolenie programowe. Zatem cały obszar zabezpieczenia logistycznego, baza noclegowa czy przepustowość stołówki żołnierskiej są również istotnymi elementami w ujęciu infrastruktury. Według planów prowadzonych inwestycji od połowy 2019 r. kolejny budynek dydaktyczny oraz hala sportowa będą wyłączone z użytkowania i przeznaczone do remontu, co praktycznie uniemożliwi realizację szkolenia w oparciu o obecną bazę. Zważywszy na fakt, iż inne budynki dydaktyczne oraz budynek koszarowy są na różnych etapach prac remontowych najlepszym rozwiązaniem byłoby ograniczenie ilości szkolonych lub wręcz zrezygnowanie z pewnych kursów. Zatem dużą stratą a właściwie utratą

⁴¹ W dyspozycji CSWL.

potencjału szkoleniowego była zmiana dyslokacji Szkoły z ul. Bukowskiej na ul. Wojska Polskiego w tamtym czasie. W poprzedniej lokalizacji wymienione powyżej elementy występowały jako czynnik stały. Pozytywnie na przebieg szkolenia wpłynęło udostępnienie przez CSWL w większym wymiarze systemu treningowego SST „Śnieżnik”, który jest zlokalizowany w Poznaniu przy ul. Wojska Polskiego. Nowa lokalizacja wpłynęła również na zmniejszenie czasu przejazdu na obiekty poligonowe zlokalizowane w miejscowości Biedrusko.”

W trakcie kontroli NIK na alejkach asfaltowych stanowiących drogi wewnętrzne kompleksu wojskowego i które służą do szkolenia żołnierzy w Poznaniu przy ul. Wojska Polskiego, występowały liczne spękania nawierzchni asfaltu oraz duże jego ubytki. Kierownik sekcji logistyki wyjaśnił, że „nierówności na drogach obiektu wojskowego przy ul. Wojska Polskiego spowodowane są ich eksploatacją. Remont dróg przewidziany jest po zakończeniu remontów obiektów budowlanych kompleksu wojskowego przy ul. Wojska Polskiego.”

(akta kontroli str. 506-506a, 545-560, 1499-1500)

W latach 2016-2018 na potrzeby Szkoły wykorzystywano obiekty OSP znajdujące się w miejscowości Biedrusko (ok. 20 km od siedziby Szkoły), w tym: strzelnicę piechoty, rzutnię granatów bojowych, ośrodek szkolenia inżynieryjno-saperskiego, ośrodek szkolenia obrony przed bronią masowego rażenia, tor taktyczny pojedynczego żołnierza oraz pas ćwiczeń taktycznych.

Do prowadzenia działalności szkolenia SPWL wykorzystywała m.in. następujące typy sprzętu będącego w dyspozycji CSWL: samochód ciężarowo-terenowy (do przewozu osób i sprzętu na obiekty szkoleniowe), czołg PT-91, kołowy transporter opancerzony Rosomak, bojowy wóz piechoty BWP-1, pojazd HMWV⁴² Hummer oraz trenażery szkolenia ogniowego.

(akta kontroli str. 545-560)

2.4. Dla potrzeb szkoleniowych Szkoła wykorzystywała będący w jej dyspozycji sprzęt ponadnormatywny⁴³ (w relacji do norm naliczeniowych ilości sprzętu w stosunku do etatu). Niezgodne z normami naliczeniowymi ilości sprzętu w stosunku do etatu wynikają z konieczności realizacji zadań służbowych nakładanych przez wyższych przełożonych oraz większej skali prowadzonego szkolenia w stosunku do poziomu zakładanego na etapie tworzenia etatu SPWL. W sprawie możliwości zawarcia w etacie pełnej ilości sprzętu (które wynikają z realizacji zadań szkoleniowych) w celu osiągnięcia zgodności z normami naliczeniowymi, w wyjaśnieniu Komendant podał, że „normy naliczeniowe dla Szkół Podoficerskich nie zawierają nowoczesnego sprzętu wojskowego wykorzystywanego w codziennej działalności szkoleniowej Sił Zbrojnych RP WOT. W związku z powyższym Komendant SPWL nie ma podstaw do wystąpienia o naliczenie etatu Szkoły sprzętem wojskowym. W celu zapewnienia właściwego poziomu kształcenia wykorzystywany jest sprzęt czasowo przydzielony lub będący w użyczeniu innych jednostek wojskowych. Komendant Szkoły wielokrotnie zwracał się z wnioskami organizacyjno-etatowymi poza planem zamierzeń organizacyjnych i dyslokacyjnych w kolejnych latach⁴⁴. Wnioski te zawierały m.in. zmiany naliczeniowe ilości sprzętu z uwzględnieniem normy etatu⁴⁵.

⁴² Skrót HMWV z języka angielskiego oznacza: high-mobility multipurpose wheeled vehicle, tj. wielozadaniowy pojazd kołowy o wysokiej mobilności.

⁴³ Do szkoleń używany jest sprzęt tzw. ponadetatowy, przykładowo karabinek krótki Beryl (20 szt.), Beryl szkolny (5 szt.), Beryl przekrój (2 szt.) 7,62 mm bbk AKMS (77 szt.), 7,62 mm bbk AKMS przekrój (4 szt.), 7,62 mm PKM (2 szt.), UKM – 2000P (5 szt.), pistolet P-83 przerój (3 szt.) i szkolny (6 szt.), pistolet WIST-94 szkolny (5 szt.), celownik holograficzny HWS (22 szt.), futerał z podstawą udowa P-83 (24 szt.), gogle noktowizyjne MU-3A i MU 3AD (po 4 szt.), gogle noktowizyjne PNL-2AD (2 szt.), kompas AK (100 szt.), noktowizory strzeleckie (50 szt.), trenażery strzeleckie (2 szt.), urządzenie TCW-97 KGP Cyklop 5S (2 szt.) oraz sprzęt czasowo użyczony, jak: gogle noktowizyjne (6 szt.) kamizelka ochronna (50 szt.), karabinek MSBS GROT (50 szt.).

⁴⁴ Dotyczy WOT.

⁴⁵ Ostatnie zmiany w etacie Szkoły wprowadzono zgodnie z wykazem zmian z dnia 8 lutego 2019 r.

Komendant podejmował działania w celu wyposażenie Szkoły w nowoczesny sprzęt i uzbrojenie, występując z odpowiednimi wnioskami do Komendanta 14. WOG w szczególności w celu zapewnienia odpowiedniego wyposażenia dla kursu na podoficerów WOT. Sprzęt został przydzielony zgodnie z możliwościami WOG. W okresie objętym kontrolą Szkoła wykorzystywała urządzenia treningowe będące w dyspozycji CSWL (np. SST „Śnieżnik”).

(akta kontroli str. 210, 253-259, 500-503, 509-510, 513-544, 545-560)

Szkoła prawidłowo wykorzystywała urządzenia szkolno-treningowe w postaci symulatorów i trenażerów⁴⁶, realizując założenia planowe oraz składała terminowo sprawozdania o ich wykorzystaniu do DG RSZ.

(akta kontroli str. 253-259)

2.5. Obsługę biblioteczną słuchaczy SPWL zapewniało CSWL poprzez należącą do niego bibliotekę. Szkoła dostarczała do biblioteki CSWL informację o wszystkich rozpoczynających się szkoleniach, a biblioteka przygotowywała odpowiednią literaturę z podziałem na grupy szkoleniowe. Obsługa użytkowników odbywa się poprzez zintegrowany system zarządzania biblioteką SOWA.

Szkoła nie prowadziła własnej działalności wydawniczej, a jej aktywność w tym zakresie była skorelowana z działalnością CSWL, prowadzoną wg planu tworzonego z rocznym wyprzedzeniem. Wyposażenie biblioteki odpowiadało potrzebom szkoleniowym SPWL.

(akta kontroli str. 504)

2.6. W latach 2016-2018 wydatki związane z funkcjonowaniem Szkoły ponosił 14. WOG. W 2016 r. wydatki te wyniosły 13.196,4 tys. zł, w 2017 r. – 16.112,1 tys. zł, a w 2018 r. – 18.964,0 tys. zł, z czego wydatki:

- na świadczenia rzeczowe, tj. na utrzymanie szkolonych, w tym: wyżywienie, umundurowanie, zakwaterowanie, pranie, itp. wyniosły odpowiednio: w 2016 r. – 3.645,8 tys. zł, tj. 27,6% wydatków ogółem, w 2017 r. – 3.156,6 tys. zł, tj. 19,6% wydatków ogółem, a w 2018 r. – 4.059,5 tys. zł, tj. 21,4% wydatków ogółem,
- na środki bojowe, pozoracji pola walki, zakup wyposażenia wyniosły odpowiednio: w 2016 r. – 540,8 tys. zł, tj. 4,1% wydatków ogółem, w 2017 r. – 583,0 zł tys. zł, tj. 3,6% wydatków ogółem, a w 2018 r. – 500,9 tys. zł, tj. 2,6% wydatków ogółem.

(akta kontroli str. 260-272)

Wydatek jednostkowy na jednego przeszkolonego żołnierza wyniósł w 2016 r. – 8.325,79 zł, w tym na świadczenia rzeczowe, tj. na utrzymanie szkolonych, w tym: wyżywienie, umundurowanie, zakwaterowanie, pranie itp. – 2.300,19 zł, oraz odpowiednio w 2017 r. – 10.510,18 zł i 1.540,11 zł, a w 2018 r. – 12.659,50 zł i 2.709,95 zł.

(akta kontroli str. 262-268)

Zgodnie z przekazanym Komendantowi Szkoły pismem z dnia 28 marca 2018 r., Dyrektor Departamentu Nauki i Szkolnictwa Wojskowego Ministerstwa Obrony Narodowej uzgodnił wysokość średnich planowanych do poniesienia kosztów na utrzymanie i naukę żołnierzy pełniących służbę kandydacką, jako świadczeń należnych na utrzymanie i naukę dla żołnierzy pełniących służbę kandydacką (tryb dziewięciomiesięczny) dla mężczyzn w wysokości 11.018,58 zł, a dla kobiet 11.354,40 zł.⁴⁷

⁴⁶ Do tych urządzeń zaliczono: TCW 97 Cyklop 5S, trenażer Strzelecki Stacjonarny TSS-1, trenażer Strzelecki Stacjonarny TSS-4, trenażer, KTO Rosomak TH-1, trenażer BWP-1 ORTLES, trenażer czołgu T-72 Beskid 3, SST Śnieżnik.

⁴⁷ W skład ww. świadczeń wchodziły koszty zakwaterowania przez 250 dni w kwocie 2.585 zł, wyżywienia – 3.729,44 zł oraz umundurowanie dla mężczyzn – 4.704,14 zł, a dla kobiet – 5.039,73 zł.

Wydatki na infrastrukturę w latach 2016, 2017 i 2018 wyniosły odpowiednio: 242,4 tys. zł, 2.360,9 tys. zł i 3.823,1 tys. zł.

(akta kontroli str. 266-268)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Mimo niepełnego ukończenia kadry instruktorskiej oraz korzystania z wyeksploatowanej, wymagającej remontów infrastruktury szkoleniowej, Szkoła prawidłowo zabezpieczała szkolenia pod względem kadrowym oraz w sposób optymalny korzystała z infrastruktury szkoleniowej na rzecz prawidłowej realizacji procesu szkolenia.

Niepełny stan ukończenia kadry instruktorskiej, który w latach 2016-2018 wynosił od 87 do 92%, był uzupełniany poprzez skierowanie instruktorów z innych jednostek wojskowych, a Szkoła podejmowała wysiłki w celu uzupełniania jej do pełnego składu. Kadra instruktorska zatrudniona w Szkole była stabilna, a ponad 30% z nich posiadało doświadczenie pozyskane w wyniku udziału w misjach wojskowych.

W okresie objętym kontrolą powierzchnia użytkowa budynków i infrastruktury szkoleniowej dla potrzeb Szkoły ulegała ciągłym zmianom na skutek prowadzonych remontów użytkowanych obiektów. Istotnym utrudnieniem dla pracy Szkoły było znaczące zmniejszenie liczby i powierzchni sal wykładowych do realizacji szkolenia teoretycznego SPWL, co powodowało ograniczenia w procesie planowania zajęć oraz innych zadań poprzedzających i kończących proces szkolenia (egzaminacje wstępne, egzaminacje końcowe oraz organizowanie uroczystości wręczenia świadectw czy mianowania na pierwszy stopień podoficerski). Efektem tego było wydłużenie dziennego czasu pracy instruktorów i skomplikowanie procesu planowania zajęć.

Szkoła prawidłowo wykorzystywała udostępniane jej urządzenia szkolno-treningowe w postaci symulatorów i trenażerów, realizując założenia planowe oraz składała terminowo sprawozdania o ich wykorzystaniu.

Szkoła użytkowała obiekty i pomieszczenia udostępnione jej przez CSWL oraz WZI, a także korzystała ze sprzętu wojskowego, środków technicznych i zasobów bibliotecznych udostępnianych przez CSWL.

OBSZAR

3. Realizacja zadań w zakresie szkolenia oraz działalności szkoleniowo-metodycznej

Opis stanu
faktycznego

3.1. Łączna liczba zrealizowanych w latach 2016–2018 kursów i szkoleń wynosiła:

- w 2016 r. – 29⁴⁸, co stanowiło 131,8% zaplanowanych,
- w 2017 r. – 28⁴⁹, co stanowiło 121,7% zaplanowanych,
- w 2018 r. – 28⁵⁰, co stanowiło 116,7% zaplanowanych.

⁴⁸ W tym: 18 kursów kwalifikacyjnych dla podoficerów przed mianowaniem ich na kolejne stopnie wojskowe kursy dla 631 uczestników, 6 ogólnych kursów kwalifikacyjnych dla szeregowych zawodowych przed egzaminem na podoficera kursów kwalifikacyjnych dla podoficerów przed mianowaniem ich na kolejne stopnie wojskowe dla 752 uczestników, 2 kursy na potrzeby NSR – służba przygotowawcza do NSR dla 50 uczestników, 2 szkolenia rezerw osobowych dla 135 uczestników, 1 szkolenie podstawowe/ogólne kandydatów na żołnierzy zawodowych (podchorążych, kadet) dla 17 uczestników (muzycy).

⁴⁹ W tym: 18 kursów kwalifikacyjnych dla podoficerów przed mianowaniem ich na kolejne stopnie wojskowe kursy dla 650 uczestników, 5 ogólnych kursów kwalifikacyjnych dla szeregowych zawodowych przed egzaminem na podoficera kursów kwalifikacyjnych dla podoficerów przed mianowaniem ich na kolejne stopnie wojskowe dla 677 uczestników, 2 kursy na potrzeby NSR – służba przygotowawcza do NSR dla 50 uczestników, 2 szkolenia rezerw osobowych dla 141 uczestników, 1 szkolenie podstawowe/ogólne kandydatów na żołnierzy zawodowych (podchorążych, kadet) dla 15 uczestników (muzycy).

⁵⁰ W tym: 17 kursów kwalifikacyjnych dla podoficerów przed mianowaniem ich na kolejne stopnie wojskowe kursy dla 592 uczestników, 5 ogólnych kursów kwalifikacyjnych dla szeregowych zawodowych przed egzaminem na podoficera kursów kwalifikacyjnych dla podoficerów przed mianowaniem ich na kolejne stopnie wojskowe dla 648 uczestników, 2 kursy na potrzeby NSR – służba przygotowawcza do NSR dla 51 uczestników, 2 szkolenia rezerw osobowych dla 140 uczestników, 2 szkolenia podstawowe/ogólne kandydatów na żołnierzy zawodowych (podchorążych, kadet) dla 63 uczestników (muzycy i WOT).

Łączna liczba uczestników tych kursów i szkoleń w latach 2016–2018 wynosiła odpowiednio 1.585, 1.533 i 1.494, co stanowiło 123,4%, 107,4% i 104,9% w stosunku do zaplanowanej.

Łączna liczba godzin kursów i szkoleń w latach 2016 – 2018 wynosiła odpowiednio 19.668, 19.543 i 20.058, co stanowiło 111,2%, 103,7% i 99,3% w stosunku do zaplanowanej.

Przyczynami przeszkolenia większej liczby osób w stosunku do liczby planowanej w każdym roku było zwiększenie przez DG RSZ liczby osób szkolonych oraz doplanowanie w trakcie roku dodatkowych kursów.

(akta kontroli str. 273-275a)

3.2. Realizację programów szkolenia ewidencjonowano w miesięcznych planach szkolenia i w dziennikach lekcyjnych. W planach tych dokonywano zapisów odnośnie zmian polegających na zmianie terminów zajęć, miejsc prowadzenia zajęć oraz kierowników zajęć. Liczby zrealizowanych zajęć były zgodne z wymaganymi liczbami godzin wskazanymi w programach kształcenia.

(akta kontroli str. 583-605)

W programach szkolenia przewidziano przekazywanie szkolonym praktycznej wiedzy dotyczącej bieżąco prowadzonych działań bojowych oraz misji stabilizacyjnych w następującym wymiarze godzin:

- program kształcenia ogólnego kandydatów na podoficerów zawodowych – 62 godziny,
- program kształcenia ogólnego kandydatów na podoficerów rezerwy – 50 godzin,
- program kształcenia ogólnego kandydatów na podoficerów zawodowych na potrzeby WOT – 70 godzin,
- program kształcenia ogólnego kursu kwalifikacyjnego kandydatów na stanowiska zaszeregowane do stopnia etatowego podoficer – 25 godzin,
- program kształcenia ogólnego kursu kwalifikacyjnego kandydatów na stanowiska zaszeregowane do stopnia etatowego podoficer starszy – 3 godziny.

Szkolenia i ćwiczenia w warunkach poligonowych i ćwiczenia taktyczno-bojowe zaplanowano i zrealizowano odpowiednio dla ww. programów w następującym wymiarze liczby godzin: 142, 83, 140, 32 i 39.

(akta kontroli str. 227, 606)

W ramach badania realizacji planów i programów szkolenia dokonano oględzin przebiegu trzech zajęć prowadzonych w ramach kursów i szkoleń doskonalenia zawodowego żołnierzy⁵¹. Ustalono, że wszyscy szkoleni mieli dostęp do sprzętu i wyposażenia. Zajęcia odbywały się zgodnie z planem-konспекtem do przeprowadzenia zajęć i planem szkolenia dla SPWL na marzec 2019 r.

(akta kontroli str. 613-615)

Na podstawie analizy kontrolnej 30 planów-konспекtów szkolenia⁵² ustalono, że w Szkole zrealizowano cele i założenia w nich określone (w tym dotyczące czasu i miejsca szkolenia oraz czynności wykonywanych przez szkolonych).

Stwierdzono jednak, że w planach-konспекtach grupy szkoleniowej 32 na wrzesień 2016 r. ujęte zostało użycie petard z zapalnikiem tarciovym, ale nie było ich w planie zasadniczych przedsięwzięć i nie były wykorzystywane na zajęciach. W planach zasadniczych przedsięwzięć grupy szkoleniowej 32 ujmowano za to wykorzystanie rgd-2 db⁵³, a z dokumentów pn. „rozliczenie środków i sprzętu

⁵¹ Zajęcia z taktyki z grupą 23 SZ, temat 8: Żołnierz w składzie drużyny w działaniach taktycznych, zajęcia ze szkolenia ogniowego z grupą 10 NSR - kandydaci na podoficerów, temat 5/2 Strzelanie szkolne nr 2 - strzelanie w postawie leżącej i zajęcia ze szkolenia ogniowego z grupą 25 - kandydaci na podoficerów, temat 4/6 Strzelanie szkolne nr 1 z pistoletu wojskowego.

⁵² Po 10 z każdego roku.

⁵³ Ręczny granat dymny, dym biały.

użytych w zajęciach” wynikało, że faktycznie je zużywano, pomimo tego że nie figurowały one w planach-konspektach. Według programu kształcenia, na takich zajęciach powinny być wykorzystywane środki w postaci rgd-2 db.

Kierownik Zespołu Taktyki i Rodzajów Wojsk wyjaśnił, że dokonanie takich zapisów w planach-konspektach nastąpiło najprawdopodobniej przez pomyłkę instruktora opracowującego te dokumenty, a akceptując plan-konspekt jako dokument pisemny kierownik zajęć najprawdopodobniej nie uwzględnił możliwości popełnienia błędu w wypełnianiu dokumentacji podległego mu instruktora. Plan-konspekt jest dokumentem do prowadzenia zajęć, natomiast środki pozoracji pola walki wpisane do asygnaty są podstawą do rozliczenia limitu tych środków dla Szkoły na dany rok.
(akta kontroli str. 607-612)

Na zajęcia praktyczne z taktyki nie w pełni zabezpieczono środki pozoracji pola walki (np. amunicja ślepa, petardy, ręczne granaty dymne). Zajęcia ze szkolenia ogniowego były zabezpieczone w amunicję bojową (ostrą) w wystarczającej ilości.

Wykorzystanie w niepełnej liczbie amunicji ostrej spowodowane było: zwrotami amunicji przez strzelających z uwagi na dobre wykonanie strzelania, co skutkowało oddaniem mniejszej liczby strzałów.

Przyczynami niewykorzystania środków bojowych oraz pozoracji pola walki było: zagrożenie pożarowe, remont strzelnicy, oczyszczanie poligonu, warunki atmosferyczne, brak środków pozoracji pola walki w magazynie 14. WOG i niesprawność broni podczas strzelania amunicją ślepą.

W przypadku niemożności odbywania ćwiczeń na poligonie, zajęcia odbywały się na SST „Śnieżnik”. W przypadku braku lub niemożności użycia środków pozoracji pola walki, zajęcia prowadzone były bez użycia tych środków, co jednakże skutkowało brakiem realizmu szkolenia w warunkach pola walki.

(akta kontroli str. 607-612, 616-703)

3.3. Łączna liczba uczestników zrealizowanych kursów w zakresie kształcenia kandydatów na podoficerów w latach 2016-2018 wynosiła:

- w 2016 r. – 769⁵⁴, co stanowiło 118,9% zaplanowanych,
- w 2017 r. – 692⁵⁵, co stanowiło 107,3% zaplanowanych,
- w 2018 r. – 711⁵⁶, co stanowiło 102,2% zaplanowanych.

Łączna liczba godzin kursów i szkoleń w latach 2016–2018 wynosiła odpowiednio 14.222, 12.858 i 13.793, co stanowiło 108,7%, 98,3% i 95,6% w stosunku do zaplanowanej.

Przyczynami przeszkolenia większej liczby osób w stosunku do liczby planowanej w każdym roku było przydzielenie przez DG RSZ większej liczby osób szkolonych oraz doplanowanie w trakcie roku dodatkowych kursów. Mniejsza liczba godzin zrealizowanych w stosunku do planowanych wynikała z utworzenia mniejszej liczby grup szkoleniowych.

(akta kontroli str. 275,275a)

3.4. W Szkole realizowano szkolenia na potrzeby NSR – szkolenie kandydatów na podoficerów do NSR.

Łączna liczba uczestników zrealizowanych kursów wynosiła:

---

⁵⁴ W tym: dla szeregowych zawodowych przed egzaminem na podoficera kursów kwalifikacyjnych dla podoficerów przed mianowaniem ich na kolejne stopnie wojskowe dla 752 uczestników i kandydatów na żołnierzy zawodowych (podchorąży, kadet) dla 17 uczestników (muzycy).

⁵⁵ W tym: dla szeregowych zawodowych przed egzaminem na podoficera kursów kwalifikacyjnych dla podoficerów przed mianowaniem ich na kolejne stopnie wojskowe dla 677 uczestników i kandydatów na żołnierzy zawodowych (podchorąży, kadet) dla 15 uczestników (muzycy).

⁵⁶ W tym: dla szeregowych zawodowych przed egzaminem na podoficera kursów kwalifikacyjnych dla podoficerów przed mianowaniem ich na kolejne stopnie wojskowe dla 648 uczestników, kandydatów na żołnierzy zawodowych (podchorąży, kadet) dla 13 uczestników (muzycy) i 50 kandydatów na żołnierzy zawodowych (podchorąży, kadet) na potrzeby WOT.

- w 2016 r. – 50, co stanowiło 100% zaplanowanych,
- w 2017 r. – 50, co stanowiło 100% zaplanowanych,
- w 2018 r. – 51, co stanowiło 102% zaplanowanych.

Łączna liczba godzin szkoleń w latach 2016–2018 wynosiła każdego roku 686, co stanowiło 100% w stosunku do zaplanowanej.

(akta kontroli str. 278)

3.5. W Szkole nie realizowano kursów doskonalących.

(akta kontroli str. 279)

3.6. Łączna liczba uczestników zrealizowanych kursów kwalifikacyjnych na podoficerów przed mianowaniem ich na kolejne stopnie wojskowe wynosiła:

- w 2016 r. – 631, co stanowiło 139,0% zaplanowanych,
- w 2017 r. – 650, co stanowiło 109,6% zaplanowanych,
- w 2018 r. – 592, co stanowiło 99,0% zaplanowanych.

Łączna liczba godzin kursów i szkoleń w latach 2016–2018 wynosiła odpowiednio: 3.920, 4.480 i 4.060, co stanowiło: 127,3%, 118,5% i 107,4% w stosunku do liczby zaplanowanej.

Przyczynami przeszkolenia większej liczby kandydatów w stosunku do ilości planowanej w latach 2016–2017 było zwiększenie liczby kandydatów w poszczególnych turnusach oraz doplanowywanie w trakcie roku szkoleniowego dodatkowych kursów. W 2018 r. przyczyną przeszkolenia mniejszej liczby kandydatów w stosunku do ilości planowanej było wprowadzenie modułu kształcenia na odległość (e-learning) – w rzeczywistości liczba kandydatów zgłaszanych na poszczególne turnusy była zgodna z planem, a często wyższa, jednakże pewna ilość kandydatów nie zaliczała modułu zdalnego (e-learning), w wyniku czego do szkolenia stacjonarnego w SPWL kwalifikowało się mniej żołnierzy niż było zgłaszanych.

Większa liczba godzin zrealizowanych w stosunku do liczby planowanej wynika z doplanowywania w trakcie roku szkoleniowego dodatkowych turnusów oraz grup szkoleniowych.

(akta kontroli str. 279)

3.7. Łączna liczba uczestników zrealizowanych kursów w ramach szkolenia rezerw osobowych wynosiła:

- w 2016 r. – 135, co stanowiło 101,5% zaplanowanych,
- w 2017 r. – 141, co stanowiło 100,7% zaplanowanych,
- w 2018 r. – 140, co stanowiło 107,7% zaplanowanych.

Łączna liczba godzin kursów i szkoleń w latach 2016–2018 wynosiła odpowiednio 849, 1.519 i 1.519, co stanowiło w stosunku do zaplanowanej: 100,0%, 116,7% i 116,7%.

Przyczynami przeszkolenia większej liczby kandydatów w stosunku do ilości planowanej w latach 2016–2017 było zwiększenie przez DG RSZ liczby kandydatów w trakcie lat szkoleniowych.

Większa liczba godzin zrealizowanych w stosunku do planowanej wynika z doplanowywania w trakcie roku szkoleniowego dodatkowych grup szkoleniowych.

(akta kontroli str. 280)

3.8. Poza ww. kursami/szkoleniami, w Szkole prowadzono jeszcze szkolenia specjalistyczne dla dowódcy drużyny organizacji proobronnych. Szkolenia te

odbywały się w 2017 i 2018 r. Uczestniczyło w nich odpowiednio: 30 i 35 osób, a liczba godzin zajęć wynosiła: 37 i 45⁵⁷ godz.

(akta kontroli str. 576)

W Szkole prowadzono szkolenia specjalistyczne kandydatów na żołnierzy zawodowych na potrzeby muzyków.

Łączna liczba uczestników zrealizowanych kursów w latach 2016-2017 wynosiła odpowiednio: 17, 15 i 13, co stanowiło 100% zaplanowanej liczby. Łączna liczba godzin szkoleń wynosiła po 90 w każdym roku.

(akta kontroli str. 276)

3.9. Na dokumentację dotyczącą planowania działalności szkoleniowo–metodycznej składały się następujące dokumenty:

- roczny harmonogram treningów musztry,
- roczny harmonogram sprawdzianów, obejmujący m.in. przeprowadzanie kwartalnych sprawdzianów teoretycznych w formie testów jednokrotnego wyboru z wykorzystaniem platformy elearningowej MON, oraz sprawdziany praktyczne,
- roczne plany działalności szkoleniowo – metodycznej.

Na ww. dokumentach dokonano adnotacji o realizacji wszystkich zaplanowanych przedsięwzięć. Realizacja poszczególnych przedsięwzięć dokumentowana była: planami narad, kursów, pracy; listami obecności uczestników, notatkami, planami-konspektami do zajęć, planami-konspektami instruktażu.

(akta kontroli str. 704-718, 772-785, 1262-1330)

Określony zakres działalności szkoleniowo-metodycznej, w szczególności w odniesieniu do: form działalności metodycznej oraz częstotliwości przedsięwzięć szkoleniowo-metodycznych został zrealizowany. W Szkole nie sporządzano analiz i sprawozdań w tym zakresie. W latach 2016–2018 wszyscy instruktorzy zatrudnieni w Szkole uczestniczyli w zajęciach szkoleniowo-metodycznych. Zajęcia te odbywały się w następujących formach: kurs instruktorsko-metodyczny, zajęcia instruktażowo-metodyczne, zajęcia instruktorsko-metodyczne, metodyczne zajęcia pokazowe, metodyczne zajęcia grupowe oraz instruktáže⁵⁸.

(akta kontroli str. 201)

W latach 2016–2018 dwóch podoficerów⁵⁹ uczestniczyło w szkoleniach zorganizowanych przez producenta sprzętu wojskowego.

(akta kontroli str. 719-720)

W 2014 r. w Szkole opracowano „Metodykę szkolenia wojskowego - poradnik dla Szkoły Podoficerskiej Wojsk Lądowych” zawierający ogół praktycznie realizowanych przez wszystkie komórki organizacyjne przedsięwzięć metodycznych oraz związanych z nimi czynności organizacyjnych, planistycznych, kontrolnych i ewidencyjnych. Uwzględniono w nim aktualnie obowiązującą „Instrukcję o działalności szkoleniowo-metodycznej” Szkol. 816/2009. Na podstawie próby 30⁶⁰ opracowanych w Szkole dokumentów „Plan–konspekt” oraz „Plan pracy instruktora na punkcie nauczania” stwierdzono, że zostały one sporządzone zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie ww. poradnikiem oraz Instrukcją.

(akta kontroli str. 1000, 1436-1496)

3.10. Na podstawie uzyskanych ocen szkolony nabywał lub nie nabywał prawa do przystąpienia do egzaminu końcowego. Warunkiem przystąpienia do przedmiotowego egzaminu było uzyskanie wszystkich ocen pozytywnych lub

⁵⁷ Szkolenia te zostały zorganizowane na podstawie „Planu współpracy DG RSZ i podległych jednostek wojskowych z organizacjami pozarządowymi i partnerami społecznymi w 2017 r.” oraz „Planu wsparcia przez Biuro Do Spraw Proobronnych szkolenia organizacji proobronnych w 2018 r.”

⁵⁸ W poszczególnych latach objętych kontrolą liczba zajęć wynosiła odpowiednio: 23, 24 i 14.

⁵⁹ instruktor i szef kursu szkolenia kandydatów na żołnierzy zawodowych.

⁶⁰ Po 10 z każdego roku.

zaliczeń z przedmiotów objętych szkoleniem. Egzamin kończący okres szkolenia składał się z części teoretycznej oraz praktycznej. Egzamin ze względów organizacyjnych podzielony był na etapy i trwał 1 do 2 dni.

Na dokumentację dotyczącą przeprowadzenia egzaminów składały się:

1) plany przeprowadzenia egzaminów zatwierdzone przez Komendanta Szkoły, zawierające szczegółowe dane dotyczące m.in.: terminów i miejsca przeprowadzenia egzaminu, składu komisji egzaminacyjnej, wskazówek organizacyjno–metodycznych, przebiegu egzaminu, planu zabezpieczenia materiałowego i w sprzęt niezbędny do jego przeprowadzenia, chyba że sposób przeprowadzenia egzaminu został już wcześniej zawarty w programie szkolenia i obowiązywał w całych Siłach Zbrojnych. Osobne plany przygotowywane były do egzaminów z tzw. części ogólnej szkolenia realizowanej w SPWL i osobne dla części specjalistycznych szkolenia realizowanych w specjalistycznych centrach szkolenia na terenie całego kraju.

2) protokoły z egzaminów. W protokołach tych przedstawione były składy komisji, oceny poszczególnych słuchaczy z każdego etapu egzaminu oraz uwagi z przebiegu egzaminu.

W zależności od rodzaju kursu/szkolenia egzaminy przeprowadzane były po: podstawowym okresie kształcenia, ogólnym okresie kształcenia i po części specjalistycznej.

(akta kontroli str.721)

W stosunku do kursów kwalifikacyjnych, dla których szkolenie realizowane było częściowo w oparciu o Platformę elearningową RON, wprowadzone było narzędzie ankietujące obejmujące szkolenie zdalne. Wyniki ankiet wykorzystywane były do ewaluacji tego typu szkoleń.

W Szkole dokonywane były oceny poprzez opracowane przez DG RSZ następujące mierniki szkolenia:

- efektywności szkolenia (dalej: EFS) obliczany w następujący sposób: średnia arytmetyczna uzyskanych ocen grup szkoleniowych (kursów) na zakończenie okresów szkolenia/ 5,00 – wynik możliwy do osiągnięcia,
- intensywności szkolenia (dalej: MIS) obliczany w następujący sposób: liczba kursów zaplanowanych na dany rok/ liczba kursów zrealizowanych,
- jakości kształcenia (dalej: MJK) obliczany w następujący sposób: liczba żołnierzy przystępujących do egzaminu/ liczba szkolonych, którzy zdali egzamin z oceną pozytywną.

W latach 2016–2018 osiągnięte w Szkole ww. mierniki kształtowały się następująco:

- w 2016 r. EFS – 72,73%, MIS - 140,91%, MJK – 98,62%,
- w 2017 r. EFS – 74,46%, MIS – 117,86%, MJK – 99,47%,
- w 2018 r. EFS – 74,83%, MIS – 129,63%, MJK – 98,97%.

Liczby przeprowadzonych egzaminów w ww. poszczególnych latach wynosiły: 31, 33 i 35.

Do egzaminów końcowych przystąpiło odpowiednio: 1.791, 2.188 i 2.014, a ukończyło je z oceną pozytywną 1.773, 2.165 i 1.986 osób.

Mierniki obliczane były dla wszystkich rodzajów kursów. Wnioski z analiz były przekazywane ustnie wyższym przełożonym na odbywających się raz na pół roku odprawach, a także doraźnie, w zależności od potrzeb. SPWL nie prowadziła badań poziomu i jakości realizacji celów poszczególnych kursów, przy użyciu dodatkowych narzędzi.

Na podstawie wyników badań i analiz realizowanych w ramach pilotażowego kursu kwalifikacyjnego na stanowiska zaszeregowane do stopnia etatowego – podoficera starszego w SPWL dokonano kompleksowej oceny realizacji kursu oraz przekazano

Inspektorowi Szkolenia DG RSZ⁶¹ rekomendacje do wdrożenia w celu dostosowania realizacji przedmiotowego kursu do potrzeb Szkoły (jako organizatora szkolenia) oraz na potrzeby podoficerów kierowanych na powyższy kurs kwalifikacyjny. Inspektor Szkolenia DG RSZ przesłał do Komendanta SPWL⁶² oraz pozostałych Komendantów / Dowódców JW podporządkowanych Dowódcy Generalnemu RSZ szczegółowy wykaz zmian wraz z terminem wdrożenia dla przedmiotowego kursu. Zalecenia te obowiązywały również w kolejnych latach i ujęte były w planie doskonalenia zawodowego na dany rok.

(akta kontroli str.721-770)

Szczegółowym badaniem objęto dokumentację dotyczącą przeprowadzenia dziesięciu egzaminów końcowych w ramach kursów doskonalenia zawodowego w każdym roku objętym kontrolą (łącznie 30 postępowań z lat 2016-2018). Ustalono, że przebieg każdego z tych egzaminów był zgodny z obowiązującymi w tym zakresie szczegółowymi uregulowaniami określonymi każdorazowo w planie przeprowadzenia egzaminu.

(akta kontroli str.770a)

3.11. Poziom działalności szkoleniowo–metodycznej kadry instruktorskiej i dowódczej Szkoły podlegał sprawdzeniu w następujący sposób:

- zewnątrz, na podstawie przeprowadzanych kontroli i nadzorów służbowych wyższych przełożonych formułowane były uwagi i zalecenia pokontrolne. Zalecenia wyższych przełożonych były wdrażane w całości do działalności służbowej na zasadach i w terminach określonych przez organ kontrolujący, a po ich wdrożeniu przekazywane były informacje w formie meldunku o realizacji.

- wewnątrz, na podstawie prowadzonych narad metodycznych oraz kursów instruktorsko–metodycznych oraz w ramach okresowych sprawdzianów wiedzy poprzez narzędzia zaimplementowane na Platformie elearningowej RON. Po ich zakończeniu spisywane były notatki, w których zawarte były rekomendacje do wdrożenia określonych rozwiązań do działalności służbowej. Notatki z przedsięwzięć Komendanta Szkoły przesyłane były do Komendanta CSWL.

(akta kontroli str.771-785)

3.12. W trakcie kontroli przeprowadzono badanie ankietowe w trzech wybranych jednostkach wojskowych, w których pełni służbę największa liczba absolwentów SPWL w ostatnim roku objętym kontrolą. W badaniu wzięło udział 66 absolwentów Szkoły i 41 ich bezpośrednich przełożonych.

Na pytanie: „Czy ukończona Szkoła Podoficerska przygotowała Panią/Pana do efektywnego dowodzenia podwładnymi?” 55 (83,3%) absolwentów Szkoły udzieliło odpowiedzi twierdzącej.

Bezpośredni przełożeni odpowiadali na pytania następująco:

1) na pytanie: „Czy według Pani/Pana poziom wiedzy i umiejętności absolwentów Szkoły Podoficerskiej gwarantuje skuteczne pełnienie przez nich funkcji dowódczych?” 29 (70,7%) ankietowanych odpowiedziało twierdząco,

2) na pytanie: „Czy posiadana przez absolwentów Szkoły wiedza (ogólnowojskowa, specjalistyczna, metodyczna) pozwala na ich efektywne wykorzystanie w roli instruktora?” 34 (82,9%) ankietowanych odpowiedziało twierdząco,

3) na pytanie: „Czy poziom przygotowania absolwentów Szkoły wymusza konieczność ich doszkalania?” 18 (43,9%) ankietowanych odpowiedziało twierdząco⁶³,

⁶¹ W lipcu 2017 r.

⁶² W dniu 7 września 2017 r.

⁶³ Według ankietowanych istniała konieczność doszkalania absolwentów Szkoły w zakresie np.: działań taktycznych i dowodzenia żołnierzami w trakcie ćwiczeń, zarządzania bojowego, zmiany mentalności z szeregowego na podoficera

4) na pytanie: „Czy według Pani/Pana dowódcy zostali przygotowani do efektywnego i bezpiecznego użytkowania osobiście i przez ich podwładnych sprzętu wojskowego, w tym szczególnie uzbrojenia?” 28 (68,3%) ankietowanych odpowiedziało twierdząco.

(akta kontroli str.786-999)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W Szkole prawidłowo zrealizowano zaplanowane zadania w zakresie szkolenia, w tym dotyczące czasu i czynności wykonywanych przez szkolonych. W przypadku niemożności prowadzenia ćwiczeń na poligonie, zajęcia odbywały się z wykorzystaniem SST „Śnieżnik”. W przypadku braku lub niemożności użycia środków pozoracji pola walki, zajęcia prowadzone były bez użycia tych środków, co jednakże skutkowało brakiem realizmu szkolenia. Szkoła nie miała jednak na to wpływu. W Szkole dokonywano badań i analiz poziomu i jakości realizacji celów kursów i szkoleń poprzez mierniki szkolenia. Określony w planach działalności szkoleniowo-metodycznej zakres tej działalności został zrealizowany.

OBSZAR

4. Nadzór i kontrola działalności jednostek szkolnictwa wojskowego

Opis stanu
faktycznego

4.1. Planowanie kontroli wewnętrznej w SPWL, obejmowało: roczne plany nadzorów nad eksploatacją sprzętu UiSW⁶⁴, plany nadzorów służbowych, plany kontroli, plany zasadniczych przedsięwzięć oraz miesięczne grafiki nadzorów wewnętrznych nad czynnościami służbowymi realizowanymi przez pododdziały/zespoły/sekcje. Realizacja ww. planów dokumentowana była: protokołami kontroli, notatkami z kontroli i z nadzoru oraz wpisami w dziennikach lekcyjnych i dziennikach ewidencji szkolenia.

System kontroli obejmował m.in. kontrolę zarządczą i zarządzanie ryzykiem, apele ewidencyjne stanu osobowego Szkoły, planowanie oraz rozliczanie działalności bieżącej w strukturach organizacyjnych Szkoły. Ponadto w ramach kontroli wewnętrznej czynności kontrolno-nadzorcze realizowali: inspektor BHP, nieetatowy Inspektor ppoż, i nieetatowy Komendant Ochrony.

Działalność kontrolna obejmowała sprawdzenie realizacji zadań statutowych komórek wewnętrznych Szkoły, między innymi takich jak: planowanie organizacja i realizacja szkolenia, zabezpieczenie procesu szkolenia, sprawdzenie poziomu przygotowania kadry dowódczej oraz instruktorskiej do realizacji zadań szkoleniowo-wychowawczych, sprawdzenie poziomu dyscypliny szkoleniowej oraz dyscypliny wojskowej, sprawdzenie właściwego zabezpieczenia oraz wykorzystania urządzeń szkolno-treningowych, kontrola właściwej eksploatacji przydzielonego sprzętu oraz uzbrojenia, kontrola zabezpieczenia i ochrony budynków, pododdziałowych magazynów broni, kontrola właściwego zabezpieczenia ochrony informacji niejawnych, sprawdzenie realizacji zadań dotyczących gotowości bojowej i mobilizacyjnej, kontrola realizacji zadań z działalności wychowawczej. Za sporządzenie/opracowanie wskazanych powyżej planów odpowiedzialny był Kierownik Sekcji Logistyki, natomiast szczegółowe wytyczne poszczególnych przedsięwzięć, zgodnie z posiadanymi kompetencjami, opracowywały pozostałe osoby funkcyjne Szkoły ujęte w spisie dokumentu. Plany zatwierdzał Komendant SPWL.

W ramach ww. miesięcznych grafik nadzorów wewnętrznych, wyznaczona kadra kierownicza realizowała czynności polegające na sprawdzeniu między innymi takich

⁶⁴ Uzbrojenie i sprzęt wojskowy.

obszarów jak: sposób realizacji Porządku Dnia Szkoły, a w szczególności przestrzeganie przez pododdziały i zespoły terminów/rygorów czasowych w nim zawartych; dyscyplina szkoleniowa oraz wojskowa; funkcjonowanie wewnętrznych służb dyżurnych pododdziałów; dokumentacja szkoleniowa; właściwa realizacja planu szkolenia. Za sporządzenie/opracowanie powyższych grafików odpowiedzialny był Kierownik Sekcji Planowania. Termin, czas oraz zakres czynności nadzorów określał Zastępca Komendanta w czasie instruktazu. Instruktaz zasadniczy do nadzoru odbywał się każdorazowo w dzień poprzedzający nadzór lub w ostatni dzień roboczy poprzedzający czynności. Grafik zatwierdzał Komendant SPWL. Z nadzorów tych sporządzane były notatki lub meldunki ustne, które składane były Komendantowi SPWL.

W SPWL przeprowadzane ponadto były kontrole doraźne, które dotyczyły w szczególności: sprawdzenia stopnia realizacji wybranych zagadnień związanych z realizacją szkolenia, funkcjonowania pododdziałów, służb dyżurnych, osobistego przygotowania dowódców oraz instruktorów do prowadzenia szkolenia. Adnotacje dotyczące realizacji tej formy kontroli dokonywane były w dziennikach lekcyjnych i dziennikach ewidencji szkolenia (pozycja kontrole), dokumentacji służb dyżurnych itp., tj. dokumentach podlegających kontroli.

W Szkole nie prowadzono ewidencji wykonywania ww. planów i grafików. Realizacja tych zadań dokumentowana była w postaci meldunków (pisemnych i ustnych) oraz notatek pokontrolnych przedkładanych na bieżąco kierownikom sekcji lub Komendantowi Szkoły. Nie stwierdzono przypadków niewykonania planów kontroli wewnętrznej.

Nie zrealizowano jednego zalecenia pokontrolnego, tj. wyposażenia budynku nr 17 w system przeciwpożarowy, ze względu na przewidywany remont⁶⁵.

(akta kontroli str. 1001-1005, 1238-1261)

4.2. W latach 2016-2018 Szkoła została poddana 18 kontrolom zewnętrznym przeprowadzonych przez: DG RSZ, CSWL i Żandarmerię Wojskową.

Przedmiotem kontroli przeprowadzonych corocznie w badanym okresie przez Żandarmerię Wojskową było zabezpieczenie techniczne i fizyczne SPWL. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły niedostosowania systemów zabezpieczenia i alarmowych niektórych pomieszczeń do obowiązujących wymogów. Do czasu zakończenia kontroli NIK, nieprawidłowości te nie zostały usunięte⁶⁶. Zadanie polegające na dostosowaniu budynków do obowiązujących przepisów i wymagań zostało zamieszczone w „Planie inwestycji budowlanych w latach 2018-2022”. Po przeprowadzonej przez CSWL kontroli Szkoły w zakresie ochrony informacji niejawnych, nie zniszczono wybrakowanych dokumentów, pomimo że było to przedmiotem jednego z wniosków. Niezrealizowanie tego wniosku było spowodowane niezyskaniem przez SPWL stosownego zezwolenia z Archiwum Wojskowego w Toruniu.

(akta kontroli str. 1005, 1007-1237)

4.3. W prowadzonych w SPWL księdze ewidencji skarg, wniosków, petycji i listów, oraz księdze ewidencji przyjęć interesantów SPWL w latach 2016-2018 nie odnotowano żadnych wpisów.

(akta kontroli str. 1006)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

⁶⁵ Remont tego budynku ujęto w planie inwestycji remontowych na lata 2018/2019.

⁶⁶ W okresie objętym kontrolą omawiane nieprawidłowości zostały stwierdzone już w 2016 r. Nie wyznaczono terminu na ich usunięcie.

OCENA CZĄSTKOWA

W SPWL wykonano plany kontroli wewnętrznej. Niepełna realizacja wynikających z kontroli wniosków pokontrolnych spowodowana była czynnikami niezależnymi od SPWL. Nadzór i kontrola były prowadzone prawidłowo i skutecznie. Zalecenia pokontrolne były skutecznie egzekwowane.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków pokontrolnych.

Poznań, 28 czerwca 2019 r.

Kontroler
Maciej Kowalski
specjalista k.p.

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu
Dyrektor
z up. Grzegorz Malesiński
Wicedyrektor

.....
podpis